

DZIENNIK URZĘDOWY URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

Warszawa, dnia 20 września 2013 r.

Poz. 85

OGŁOSZENIE NR 5 PREZESA URZĘDU LOTNICTWA CYWILNEGO

z dnia 19 września 2013 r.

w sprawie programów szkoleń do uzyskania świadectw kwalifikacji członków personelu lotniczego oraz wpisywanych do nich uprawnień prowadzonych przez podmioty szkolące

Na podstawie § 33 ust. 1 rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 3 czerwca 2013 r. w sprawie świadectw kwalifikacji (Dz. U. poz. 664) oraz art. 23 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 3 lipca – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2012 r. poz. 933, z późn. zm.¹⁾) ogłasza się:

- 1) „Program szkolenia do uzyskania świadectwa kwalifikacji skoczek spadochronowego (PJ) z uprawnieniem klasy wyszkolenia B. Szkolenie metodą na linę (SL)”, stanowiący załącznik nr 1 do ogłoszenia;
- 2) „Program szkolenia do uzyskania świadectwa kwalifikacji skoczek spadochronowego (PJ) z uprawnieniem klasy wyszkolenia B. Szkolenie metodą AFF, stanowiący załącznik nr 2 do ogłoszenia;
- 3) „Program szkolenia do uzyskania świadectwa kwalifikacji skoczek spadochronowego (PJ) z uprawnieniem klasy wyszkolenia C”, stanowiący załącznik nr 3 do ogłoszenia;
- 4) „Program szkolenia do uzyskania świadectwa kwalifikacji skoczek spadochronowego (PJ) z uprawnieniem klasy wyszkolenia D”, stanowiący załącznik nr 4 do ogłoszenia;
- 5) „Program szkolenia do uzyskania uprawnień TANDEM wpisywanego do świadectwa kwalifikacji PJ(D)”, stanowiący załącznik nr 5 do ogłoszenia;
- 6) „Program szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora spadochronowego INS”, stanowiący załącznik nr 6 do ogłoszenia;
- 7) „Program szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora INS(SL)”, stanowiący załącznik nr 7 do ogłoszenia;
- 8) „Program szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora INS(AFF)”, stanowiący załącznik nr 8 do ogłoszenia;

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 951 i 1544 oraz z 2013 r. poz. 134, 628, 829 i 912.

- 9) „Program szkolenia do uzyskania uprawnienia instruktora spadochronowego INS(TANDEM)”, stanowiący załącznik nr 9 do ogłoszenia.

wz. Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego
Wiceprezes ds. Standardów Lotniczych

Piotr Kasprzyk

Załączniki do ogłoszenia Nr 5
Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego
z dnia 19 września 2013 r.

Załącznik nr 1

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA ŚWIADECTWA
KWALIFIKACJI SKOCZKA SPADOCHRONOWEGO (PJ) Z
UPRAWNIENIEM KLASY WYSZKOLENIA B
SZKOLENIE METODĄ NA LINĘ (SL)**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....
(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – ADMINISTROWANIE PROGRAMEM	1
1. Spis treści	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
1. Zasady Ogólne	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	4
1. Program szkolenia teoretycznego	4
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	6
1. Program szkolenia praktycznego	6
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	13
1. Karta szkolenia praktycznego	13
2. Karta szkolenia teoretycznego	14

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

W szkoleniu teoretycznym kandydat ma wykazać się znajomością n/w przedmiotów, a szkolenie może być realizowane metodą stacjonarną, zaoczną lub elektroniczną.

Szkolenie teoretyczne może być prowadzone w nieprzekraczalnym czasie: 8 godzin w ciągu jednego dnia.

1. Wymagania stawiane kandydatom przed przystąpieniem do szkolenia:
 - wiek - według uznania i oceny instruktora szkolącego (w przypadku osób nieposiadających 18 lat, wymagana jest zgoda rodziców lub prawnych opiekunów);
 - wykształcenie - podstawowe;
 - orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest ono wymagane;
 - ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał.7 rozporządzenia wyłączającego), wymagane przed pierwszym skokiem.
2. Nauczanie umiejętności praktycznych musi obejmować:
 - wykonanie co najmniej 50 skoków z opóźnionym otwarciem spadochronu w łącznym czasie swobodnego spadania nie krótszym niż 30 minut;
 - naukę układania spadochronu głównego do skoku, ocena jego zdolności, wykonanie przeglądu spadochronu przed skokiem bez prawa wykonywania napraw i regulacji;
 - naukę sterowania położeniem ciała podczas swobodnego spadania we wszystkich płaszczyznach;
 - naukę lądowania w określonym miejscu oraz określania miejsca zrzutu.

EGZAMIN TEORETYCZNY

Osoba ubiegająca się o świadectwo kwalifikacji PJ z wpisem podstawowym klasy B musi wykazać podczas egzaminów, że posiada wiedzę teoretyczną w zakresie następujących przedmiotów:

- prawo lotnicze;
- człowiek – możliwości i ograniczenia;
- ogólne bezpieczeństwo skoków;
- ogólna wiedza o spadochronie;
- teoria skoku spadochronowego;
- zasady skoku spadochronowego.

EGZAMIN PRAKTYCZNY

Osoba ubiegająca się o świadectwo kwalifikacji PJ z wpisem podstawowym klasy B musi ukończyć 16 lat oraz wykazać podczas egzaminu praktycznego, że jako skoczek spadochronowy osiągnęła umiejętności określone w pkt. 2 (Nauczanie umiejętności praktycznych).

Egzamin praktyczny powinien być przeprowadzony na tym samym typie spadochronu, na którym było prowadzone szkolenie.

Po spełnieniu powyższych warunków kandydat może ubiegać się o świadectwo kwalifikacji PJ z wpisem podstawowym klasy B. Posiadacz świadectwa kwalifikacji PJ z wpisem podstawowym klasy B uprawniony jest do wykonywania skoków bez nadzoru instruktora oraz do układania samodzielnego czasu głównej.

Po ukończeniu szkolenia teoretycznego, praktycznego oraz zdaniu egzaminu, kandydat do uzyskania świadectwa PJ, z uprawnieniem podstawowym klasy B, otrzymuje stosowne zaświadczenie.

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szczegółowy program szkolenia teoretycznego

1. Prawo lotnicze - czas 30'

- przepisy licencjonowania odnoszące się do świadectw kwalifikacji PJ;
- przepisy wykonywania skoków spadochronowych;
- ubezpieczenie OC osób eksploatujących statki powietrzne.

2. Człowiek - możliwości i ograniczenia - czas 30'

- wpływ chorób, alkoholu i środków psychoaktywnych na kondycję skoczka spadochronowego;
- najczęstsze urazy w spadochroniarstwie – profilaktyka;
- wpływ zmian temperatury i ciśnienia na organizm.

3. Ogólne bezpieczeństwo skoków - czas 1 h

- poruszanie się po lotnisku;
- zbliżanie się do statków powietrznych;
- znaki i sygnały stosowane podczas skoków;
- zasady zachowania na pokładzie statku powietrznego wywołającego skoczków;
- zapoznanie z przeszkodami w rejonie lądowania skoczków.

4. Ogólna wiedza o spadochronie - 1 h

- budowa systemu spadochronowego uprzęży - pokrowiec;
- podstawowe części spadochronu i ich współdziałanie;
- czasza główna - budowa, proces otwarcia i wypięcia;
- zasady działania i obsługa automatu AAD oraz wysokościomierza analogowego i akustycznego;
- inne systemy zabezpieczające proces otwarcia;
- kontrola gotowości spadochronu do skoku.

5. Teoria skoku spadochronowego - 1 h

- opór powietrza;
- droga skoczka po oddzieleniu się od samolotu;
- obliczanie utraty wysokości w czasie spadania;
- otwarcie spadochronu;
- opadnie na otwartym spadochronie;
- lądowanie skoczka;
- określenie kierunku i prędkości wiatru.

6. Zasady skoku spadochronowego - 4 h

- zasady sterowania spadochronem;

- zajmowanie miejsca w statku powietrznym;
- oddzielanie od statku powietrznego;
- czynności skoczka po oddzieleniu się od statku powietrznego;
- postępowanie w sytuacjach awaryjnych;
- przypadki użycia noża;
- lot na otwartym spadochronie;
- lądowanie skoczka;
- lądowanie na przeszkody terenowe;
- określanie miejsca zrzutu;
- wpływ prędkości statku powietrznego w chwili wyskoku;
- wpływ planowanego opóźnienia otwarcia spadochronu;
- wpływ prędkości i kierunku wiatru;
- współpraca z załogą statku powietrznego - zaznajomienie się z sygnałami przekazywanymi załodze.

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Szczegółowy program szkolenia praktycznego

1. Szkolenie naziemne

Uprząż

Ćwiczenie obejmuje następujące czynności:

- czynności skoczka po otwarciu spadochronu głównego, sterowanie;
- wypinanie spadochronu głównego i otwieranie spadochronu zapasowego;
- pozycja skoczka do przyziemienia.

Liczba ćwiczeń - do pełnego opanowania.

Wózek

Ćwiczenie obejmuje następujące czynności:

- prawidłowe ułożenie ciała w czasie wolnego spadania;
- reagowanie na zakłócenia równowagi w postaci wahań i obrotów;
- przyjmowanie prawidłowej pozycji do otwarcia spadochronu.

Liczba ćwiczeń - do pełnego opanowania.

UWAGA! Ćwiczenia na uprzęży i wózku należy powtarzać przez cały okres szkolenia podstawowego i w miarę potrzeb w czasie treningu skoczków, doskonaląc w ten sposób elementy techniki skoków.

Statek powietrzny lub jego makieta

Ćwiczenia należy prowadzić na statku powietrznym, z którego będą wykonywane skoki lub na makiecie tego statku powietrznego. Ćwiczenie obejmuje następujące czynności:

- wchodzenie do statku powietrznego i zajmowanie miejsca;
- zachowanie na pokładzie statku powietrznego;
- zaznajomienie z gestami i poleceniami skoczka wyrzucającego lub instruktora;
- prawidłowe oddzielenie się od statku powietrznego przy skokach z instruktorem/instruktorami.

Liczba ćwiczeń - do pełnego opanowania.

Skocznia

Ćwiczenie przygotowuje do prawidłowego lądowania. Obejmuje właściwe ustawienie nóg podczas lądowania przodem, bokiem i tyłem. Uodparnia stawy skokowe na zetknięcie z podłożem.

UWAGA! Szkolenie na przyrządach naziemnych należy prowadzić podczas szkolenia teoretycznego.

Układanie spadochronów głównych

Ćwiczenie obejmuje następujące czynności:

- przygotowanie spadochronu do układania;
- układanie czaszy i linek nośnych;
- sprawdzenie ułożenia czaszy i linek nośnych;
- włożenie czaszy do osłony;
- zaplatanie linek nośnych;
- zapięcie pokrowca;
- dopasowanie uprzęży;
- przygotowanie i kontrola gotowości do użycia AAD - automatu spadochronowego.

Pierwsze pokazowe układanie może wykonać:

- instruktor;
- mechanik spadochronowy;
- układacz spadochronowy;
- skoczek spadochronowy wyznaczony przez instruktora.

Uczniowie układają spadochrony pod nadzorem w/w osób, w trakcie szkolenia, aż do egzaminu wewnętrznego na uzyskanie świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy B.

Liczba ćwiczeń - do pełnego opanowania.

2. ZADANIE I - Szkolenie w powietrzu

Podczas szkolenia w powietrzu, z uczniami mogą uczestniczyć TYLKO instruktorzy spadochronowi z uprawnieniami SL. Po ukończonym zadaniu I ćw.1, nad kolejnymi etapami szkolenia ucznia w powietrzu i na ziemi, nadzór mogą pełnić instruktorzy INS, INS(SL); INS/AFF, INS/TANDEM oraz INS(G) z ziemi.

Podczas szkolenia można korzystać z pomocy jednostronnej łączności radiowej. Każdy nowy element skoku powinien zostać wcześniej dokładnie omówiony przez instruktora i powtórzony przez ucznia przed skokiem.

Ćwiczenia można łączyć, realizując więcej niż jedno, w pojedynczym skoku.

Ćwiczenie 1 – Skoki z samoczynnym otwarciem spadochronu (LD)

Ćwiczenie obejmuje naukę:

- prawidłowego oddzielenia od statku powietrznego;
- przybierania prawidłowej pozycji do otwarcia spadochronu;
- czynności po otwarciu;
- prawidłowego manewrowania spadochronem;
- poprawnego lądowania.

W kolejnych skokach należy wprowadzić markowanie samodzielnego otwarcia spadochronu głównego.

Sposób odejścia od samolotu zależy od decyzji instruktora.

Liczba skoków – według uznania instruktora – nie mniej niż 3 przy wykorzystaniu stabilizacji i nie mniej niż 5 na LD przy dalszym szkoleniu na wolne otwarcie.

Wysokość skoku 800 – 1500 m

Opóźnienie – LD

Zapis skoku – **I/1** lub **SL-1**

Ćwiczenie 2 – Skoki z ręcznym otwarciem spadochronu lub ze stabilizacją

Ćwiczenie obejmuje:

- naukę prawidłowego oddzielenia od statku powietrznego;
- naukę kontroli wyznaczonego opóźnienia;
- opanowanie spadania w płaskiej sylwetce w ciągu nakazanego opóźnienia;
- naukę otwierania spadochronu;
- naukę prawidłowego manewrowania i poprawnego lądowania.

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku 1000 – 1500 m

Opóźnienie 3 – 15 sek.

Zapis skoku – **I-2** lub **SL-2**

Ćwiczenie 3 – Skoki ze zmienną sylwetką w czasie spadania

Do wykonania tego ćwiczenia dopuszcza się ucznia, który w ćwiczeniu 2 opanował utrzymanie stabilnej sylwetki i kontrolowane opóźnienie minim.15 sek.

Ćwiczenie obejmuje:

- hamowanie prędkości poziomej po oddzieleniu się od statku powietrznego;
- rozpędzanie;
- zmiany sylwetki w czasie spadania;
- utrzymywanie kierunku;
- hamowanie prędkości przed otwarciem spadochronu.

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 1800 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **I-3** lub **SL-3**

Ćwiczenie 4 – Skoki na opanowanie obrotów poziomych

Do wykonania tego ćwiczenia dopuszcza się ucznia, który w ćwiczeniu 2 opanował utrzymanie stabilnej sylwetki.

Ćwiczenie obejmuje naukę:

- kontrolowanego spadania „na kierunku”;
- kontrolowanych obrotów w płaszczyźnie poziomej (w obie strony).

Wszystkie elementy ćwiczenia powinny być przećwiczone na ziemi (utrata stabilności oraz techniki szybkiego powrotu do stabilnej sylwetki).

Liczba skoków - do pełnego opanowania

Wysokość wyskoku ustala instruktor (nie mniej niż 1800m)

Opóźnienie - w zależności od wysokości

Zapis skoku – **I-4** lub **SL-4**

Ćwiczenie 5 – Skoki na opanowanie obrotów pionowych i poprzecznych

Do wykonania tego ćwiczenia dopuszcza się ucznia, który opanował ćwiczenie 3 i 4.

Ćwiczenie obejmuje naukę:

- kontrolowanego spadania „na kierunku”;
- kontrolowanych obrotów w płaszczyźnie pionowej (w obie strony);
- kontrolowanych obrotów w płaszczyźnie poprzecznej (beczka w obie strony).

Wszystkie elementy ćwiczenia powinny być przećwiczone na ziemi (utrata stabilności oraz techniki szybkiego powrotu do stabilnej sylwetki).

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 1800 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **I-5** lub **SL-5**

ZADANIE II**Ćwiczenie 6 – Skoki doskonalące na swobodne spadanie**

Celem ćwiczenia jest doskonalenie umiejętności uzyskanych w trakcie powyższych ćwiczeń, a także naukę i opanowanie obrotów w poziomie (spirale), w pionie (salta) i w płaszczyźnie poprzecznej (beczki), niezbędnych przed egzaminem wewnętrznym, dopuszczającym do egzaminu na świadectwo kwalifikacji PJ.

Liczba skoków – według uznania instruktora

Wysokość skoku ustala instruktor

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **II-6** lub **szkolny**

Ćwiczenie 7 – Nauka skoków na akrobację zespołową - skok para

Ćwiczenie ma na celu naukę prawidłowego odejścia od statku powietrznego zespołu dwóch skoczków, utrzymywania poziomu, dochodzenia przód – tył, obrotów, przemieszczania na boki, chwywania partnera, kontroli opóźnienia i wysokości, sygnalizacji rozejścia się, rozejścia się przez obrót o 180°, przejścia do strzały lub „tracka” i otwarcia spadochronów. Prowadzącym w zespole powinien być skoczek posiadający świadectwo kwalifikacji i umiejętność wykonywania skoków na RW na poziomie potwierdzonym wydaniem Świadectwa Kwalifikacji co najmniej uprawnienie klasy wyszkolenia „C”.

Skoczek prowadzący odpowiada za wysokość rozejścia - min. 1200 m

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 1000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **II-7** lub **RW-2 szk.**

Ćwiczenie 8 – Nauka skoków w ograniczonym terenie

Skoki poprzedzić należy wykładami z zakresu zasad skoku. Decyzję o wykonywaniu skoków w ograniczonym terenie podejmuje instruktor szkolący.

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 1000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **II-8/celność szk.**

Ćwiczenie 9 – Nauka określania miejsca zrzutu

Celem szkolenia jest nauczenie ucznia-skoczka prawidłowego określania miejsca zrzutu podczas skoków ze statków powietrznych.

Przed przystąpieniem do ćwiczeń przeprowadzić należy przygotowanie teoretyczne, ze szczególną uwagą na zagadnienia:

- znaki i sygnały używane w czasie skoków;
- współdziałanie z załogą;
- znajomość sygnałów przekazywanych załodze statku powietrznego.

Uczeń-skoczek dokonuje określenia miejsca zrzutu pod bezpośrednim nadzorem instruktora lub skoczka z uprawnieniami świadectwa kwalifikacji C lub D, znajdującego się na pokładzie statku powietrznego.

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 1000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **II-9/zrzut szk.**

UWAGA! Podczas wykonywania ZADANIA I ćwiczenia 1-5 i ZADANIA II ćwiczenia 6 - 9 należy również:

1. Zapoznać ucznia z właściwościami lotnymi czaszy i zalecić mu przyswajanie umiejętności (ćwicząc na wysokości powyżej 500 metrów) w zakresie:
 - wykonywania zakrętów przy użyciu linek sterowniczych o 90^0 , 180^0 , 270^0 , 360^0 ;
 - lotu z małą prędkością i wykonywania „płaskich” zakrętów przy częściowo zahamowanej czaszy;
 - wykonywania zakrętów przy użyciu tylnych taśm nośnych (z jednoczesnym trzymaniem uchwytów sterowniczych) o 90^0 , 180^0 , 270^0 , 360^0 ;
 - kontroli utraty wysokości w trakcie wykonywania zakrętów.
2. Ćwiczyć podejścia do lądowania z wykonaniem zakrętu o 90^0 , na wysokości około 100 m.

3. Ćwiczyć wyrównanie podczas lądowania przy pełnej prędkości danej czaszy.
4. Ćwiczyć wyrównanie do lądowania z lotu z małą prędkością.
5. Ćwiczyć prawidłowe podejście do lądowania i przyziemienie w odległości nie większej niż 50 m od wyznaczonego celu przy różnej sile wiatru.

Ćwiczenia te należy dostosować do umiejętności skoczka i spadochronu, na jakim wykonuje skok.

Zakres ćwiczeń na poszczególne skoki określa instruktor.

UWAGI DO SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO

Podczas wszystkich ćwiczeń uczeń ma wykonać poprawnie:

- prawidłowe podejście do drzwi, ustawienie sylwetki do skoku i skok na komendę;
- stabilne spadanie;
- kontrole wysokości;
- ćwiczenie orientacji przestrzennej;
- prawidłowe wykonanie symulacji oraz otwarcia spadochronu głównego;
- poprawne otwarcie spadochronu głównego na określonej wysokości;
- prawidłowe manewrowanie spadochronem;
- poprawne lądowanie według wskazówek instruktora.

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**W zakresie: **Szkolenia spadochronowego metodą na linę (SL)**wg: **Programu Szkolenia do Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego PJ(B)**

Imię i nazwisko ucznia-skoczka :

W okresie:

Zadanie ćwiczenie	Treść zadania/ćwiczenia	Planowano/wykonano		Instr. prowadzący	Uwagi	Data Podpis
		planowana ilość skoków	wykonana ilość skoków			
Przeprowadzono pełne przygotowanie do realizacji zadania/ćwiczenia SL zgodnie z wymaganiami Programu Szkolenia Spadochronowego do Świadectwa Kwalifikacji Skoczka Spadochronowego PJ(B)						
SL-1	Skoki z samoczynnym otwarciem spadochronu (LD)	– wg uznania instruktora (nie mniej niż 5)				
SL-2	Skoki z ręcznym otwarciem spadochronu lub ze stabilizacją	do opanowania				
SL-3	Skoki ze zmienną sylwetką w czasie spadania	do opanowania				
SL-4	Skoki na opanowanie obrotów poziomych	do opanowania				
SL-5	Skoki na opanowanie obrotów pionowych i poprzecznych	do zaliczenia				
szkolny	Skoki doskonalące na swobodne spadanie	do uzyskania ŚK				
RW-2 szk.	nauka skoków na akrobację zespołową, skok parą	do opanowania				
celność szk.	Nauka skoków w ograniczonym terenie	do opanowania				
zrzut szk.	Nauka określania miejsca zrzutu	do opanowania				

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGO I NAZIEMNEGOW zakresie: **Szkolenia spadochronowego metodą na linę (SL)**wg: **Programu Szkolenia do Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego PJ(B)**

Imię i nazwisko ucznia-skoczka :

W okresie:

Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Ocena	Data Podpis	Uwagi
1.	Prawo lotnicze	30'			
2.	Człowiek – możliwości i ograniczenia	30'			
3.	Ogólne bezpieczeństwo skoków	1 h			
4.	Ogólna wiedza o spadochronach	1 h			
5.	Teoria skoku spadochronowego	1 h			
6.	Zasady skoku spadochronowego	4 h			
Szkolenie naziemne SL					
1.	<i>Uprząż – sterowanie spadochronem, lądowanie</i>	wg uznania instruktora			
2.	<i>Uprząż – wypinanie zamków, otwieranie spad. zapas.</i>	wg uznania instruktora			
3.	<i>Statek powietrzny – zajmowanie miejsca, oddzielanie</i>	wg uznania instruktora			
4.	<i>Wózki – trening sylwetki płaskiej, sygnały, otwarcie</i>	wg uznania instruktora			
5.	<i>Skocznia – nauka lądowania</i>	wg uznania instruktora			
6.	<i>Układanie spadochronu głównego</i>	do uzyskania ŚK			

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

Załącznik nr 2

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA ŚWIADECTWA
KWALIFIKACJI SKOCZKA SPADOCHRONOWEGO (PJ)
Z UPRAWNIENIEM KLASY WYSZKOLENIA B
SZKOLENIE METODĄ AFF**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....

(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – ADMINISTROWANIE PROGRAMEM	1
Spis treści	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
Zasady Ogólne	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	4
Program szkolenia teoretycznego	4
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	6
Program szkolenia praktycznego	6
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	13
1. Karta szkolenia praktycznego	13
2. Karta szkolenia teoretycznego	14

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

W szkoleniu teoretycznym kandydat ma wykazać się znajomością n/w przedmiotów, a szkolenie może być realizowane metodą stacjonarną, zaoczną lub elektroniczną.

Szkolenie teoretyczne może być prowadzone w nieprzekraczalnym czasie: 8 godzin w ciągu jednego dnia.

1. Wymagania stawiane kandydatom przed przystąpieniem do szkolenia:
 - wiek - według uznania i oceny instruktora szkolącego (w przypadku osób nieposiadających 18 lat, wymagana jest zgoda rodziców lub prawnych opiekunów);
 - wykształcenie - podstawowe;
 - orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest ono wymagane;
 - ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał. 7 rozporządzenia wyłączającego), wymagane przed pierwszym skokiem.
2. Nauczanie umiejętności praktycznych musi obejmować:
 - wykonanie co najmniej 50 skoków z opóźnionym otwarciem spadochronu w łącznym czasie swobodnego spadania nie krótszym niż 30 minut;
 - naukę układania spadochronu głównego do skoku, ocena jego zdolności, wykonanie przeglądu spadochronu przed skokiem bez prawa wykonywania napraw i regulacji;
 - naukę sterowania położeniem ciała podczas swobodnego spadania we wszystkich płaszczyznach;
 - naukę lądowania we określonym miejscu oraz określania miejsca zrzutu.

EGZAMIN TEORETYCZNY

Osoba ubiegająca się o świadectwo kwalifikacji PJ z wpisem podstawowym klasy B musi wykazać podczas egzaminów, że posiada wiedzę teoretyczną w zakresie następujących przedmiotów:

- prawo lotnicze;
- człowiek – możliwości i ograniczenia;
- ogólne bezpieczeństwo skoków;
- ogólna wiedza o spadochronie;
- teoria skoku spadochronowego;
- zasady skoku spadochronowego.

EGZAMIN PRAKTYCZNY

Osoba ubiegająca się o świadectwo kwalifikacji PJ z wpisem podstawowym klasy B musi ukończyć 16 lat oraz wykazać podczas egzaminu praktycznego, że jako skoczek spadochronowy osiągnęła umiejętności określone w pkt. 2 (Nauczanie umiejętności praktycznych).

Egzamin praktyczny powinien być przeprowadzony na tym samym typie spadochronu, na którym było prowadzone szkolenie.

Po spełnieniu powyższych warunków kandydat może ubiegać się o świadectwo kwalifikacji PJ z wpisem podstawowym klasy B. Posiadacz świadectwa kwalifikacji PJ z wpisem podstawowym klasy B uprawniony jest do wykonywania skoków bez nadzoru instruktora oraz do układania samodzielnego czaszy głównej.

Po ukończeniu szkolenia teoretycznego, praktycznego oraz zdaniu egzaminu, kandydat do uzyskania świadectwa PJ, z uprawnieniem podstawowym klasy B, otrzymuje stosowne zaświadczenie.

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szczegółowy program szkolenia teoretycznego

1. Prawo lotnicze - czas 30'

- przepisy licencjonowania odnoszące się do świadectw kwalifikacji PJ;
- przepisy wykonywania skoków spadochronowych;
- ubezpieczenie OC osób eksploatujących statki powietrzne.

2. Człowiek - możliwości i ograniczenia - czas 30'

- wpływ chorób, alkoholu i środków psychoaktywnych na kondycję skoczka spadochronowego;
- najczęstsze urazy w spadochroniarstwie – profilaktyka;
- wpływ zmian temperatury i ciśnienia na organizm.

3. Ogólne bezpieczeństwo skoków - czas 1 h

- poruszanie się po lotnisku;
- zbliżanie się do statków powietrznych;
- znaki i sygnały stosowane podczas skoków;
- zasady zachowania na pokładzie statku powietrznego wywołującego skoczków;
- zapoznanie z przeszkodami w rejonie lądowania skoczków.

4. Ogólna wiedza o spadochronie - 1 h

- budowa systemu spadochronowego uprząż - pokrowiec;
- podstawowe części spadochronu i ich współdziałanie;
- czasza główna - budowa, proces otwarcia i wypięcia;
- zasady działania i obsługa automatu AAD oraz wysokościomierza analogowego i akustycznego;
- inne systemy zabezpieczające proces otwarcia;
- kontrola gotowości spadochronu do skoku.

5. Teoria skoku spadochronowego - 1 h

- opór powietrza;
- droga skoczka po oddzieleniu się od samolotu;
- obliczanie utraty wysokości w czasie spadania;
- otwarcie spadochronu;
- opadnie na otwartym spadochronie;
- lądowanie skoczka;
- określenie kierunku i prędkości wiatru.

6. Zasady skoku spadochronowego - 4 h

- zasady sterowania spadochronem;
- zajmowanie miejsca w statku powietrznym;
- oddzielanie od statku powietrznego;
- czynności skoczka po oddzieleniu się od statku powietrznego;
- postępowanie w sytuacjach awaryjnych;
- przypadki użycia noża;
- lot na otwartym spadochronie;
- lądowanie skoczka;
- lądowanie na przeszkody terenowe;
- określanie miejsca zrzutu;
- wpływ prędkości statku powietrznego w chwili wyskoku;
- wpływ planowanego opóźnienia otwarcia spadochronu;
- wpływ prędkości i kierunku wiatru;
- współpraca z załogą statku powietrznego - zaznajomienie się z sygnałami przekazywanymi załodze.

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Szczegółowy program szkolenia praktycznego

1. Szkolenie naziemne

- **Uprząż**

Ćwiczenie obejmuje następujące czynności:

- czynności skoczka po otwarciu spadochronu głównego, sterowanie;
- wypinanie spadochronu głównego i otwieranie spadochronu zapasowego;
- pozycja skoczka do przyziemienia.

Liczba ćwiczeń - do pełnego opanowania.

- **Wózek**

Ćwiczenie obejmuje następujące czynności:

- prawidłowe ułożenie ciała w czasie wolnego spadania;
- reagowanie na zakłócenia równowagi w postaci wahań i obrotów;
- przyjmowanie prawidłowej pozycji do otwarcia spadochronu.

Liczba ćwiczeń - do pełnego opanowania.

UWAGA! *Ćwiczenia na uprzęży i wózku należy powtarzać przez cały okres szkolenia podstawowego i w miarę potrzeb w czasie treningu skoczków, doskonalać w ten sposób elementy techniki skoków.*

- **Statek powietrzny lub jego makietą**

Ćwiczenia należy prowadzić na statku powietrznym, z którego będą wykonywane skoki lub na makiecie tego statku powietrznego. Ćwiczenie obejmuje następujące czynności:

- wchodzenie do statku powietrznego i zajmowanie miejsca;
- zachowanie na pokładzie statku powietrznego;
- zaznajomienie z gestami i poleceniami skoczka wyrzucającego lub instruktora;
- prawidłowe oddzielenie się od statku powietrznego przy skokach z instruktorem/instruktorami.

Liczba ćwiczeń - do pełnego opanowania.

- **Skocznia**

Ćwiczenie przygotowuje do prawidłowego lądowania. Obejmuje właściwe ustawienie nóg podczas lądowania przodem, bokiem i tyłem. Uodparnia stawy skokowe na zetknięcie z podłożem.

UWAGA! Szkolenie na przyrządach naziemnych należy prowadzić podczas szkolenia teoretycznego.

- **Układanie spadochronów głównych**

Ćwiczenie obejmuje następujące czynności:

- przygotowanie spadochronu do układania;
- układanie czaszy i linek nośnych;
- sprawdzenie ułożenia czaszy i linek nośnych;
- włożenie czaszy do osłony;
- zaplatanie linek nośnych;
- zapięcie pokrowca;
- dopasowanie uprzęży;
- przygotowanie i kontrola gotowości do użycia AAD - automatu spadochronowego.

Pierwsze pokazowe układanie może wykonać:

- instruktor;
- mechanik spadochronowy;
- układacz spadochronowy;
- skoczek spadochronowy wyznaczony przez instruktora.

Uczniowie układają spadochrony pod nadzorem w/w osób, w trakcie szkolenia, aż do egzaminu wewnętrznego na uzyskanie świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy B.

Liczba ćwiczeń - do pełnego opanowania.

2. ZADANIE II - Szkolenie w powietrzu

Podczas szkolenia w powietrzu, z uczniami mogą uczestniczyć TYLKO instruktorzy spadochronowi z uprawnieniami AFF. Po ukończonym szkoleniu AFF, nad kolejnymi etapami szkolenia ucznia w powietrzu (po zakończeniu zadania AFF-5) i na ziemi, nadzór mogą pełnić instruktorzy INS, INS/S-L; INS/AFF, INS/TANDEM oraz INS(G) z ziemi.

Podczas szkolenia można korzystać z pomocy jednostronnej łączności radiowej. Każdy nowy element skoku powinien zostać wcześniej dokładnie omówiony przez instruktora i powtórzony przez ucznia przed skokiem.

Ćwiczenia można łączyć, realizując więcej niż jedno, w pojedynczym skoku.

Ćwiczenie 1 – Stabilna sylwetka i symulacja otwarcia spadochronu głównego

Ćwiczenie obejmuje:

- zapoznanie ucznia z wrażeniami podczas skoku;
- naukę stabilnej sylwetki podczas swobodnego spadania;
- naukę poprawnej symulacji otwierania spadochronu głównego.

Liczba skoków - do pełnego opanowania

Wysokość skoku - ustala instruktor (nie mniej niż 3000 m)

Opóźnienie - w zależności od wysokości

Liczba instruktorów - 2

Zapis skoku - **II-1/AFF-1**

Ćwiczenie 2 – Nauka spadania na kierunku oraz obrotów w poziomie

Do wykonania tego ćwiczenia dopuszcza się uczniów, którzy opanowali w ćw.1 stabilną sylwetkę oraz prawidłowo reagują na znaki i sygnały instruktora.

Ćwiczenie obejmuje:

- spadania na kierunku;
- wprowadzanie w kontrolowane obroty i wyprowadzenie z obrotów.

Liczba skoków - do pełnego opanowania

Wysokość skoku - ustala instruktor (nie mniej niż 3000 m)

Opóźnienie - w zależności od wysokości

Liczba instruktorów - 2 lub 1

Zapis skoku - **II-2/AFF-2**

Ćwiczenie 3 – Nauka wyprowadzania z niestabilnej pozycji skoczka

Ćwiczenie obejmuje naukę:

- wyprowadzania z niestabilnej pozycji w powietrzu, np.: nieprzewidziane salto, przejście na plecy;
- nieprawidłowe opuszczenie statku powietrznego.

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 3000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Liczba instruktorów – 1

Zapis skoku - **II-3/AFF-3**

Ćwiczenie 4 – Nauka przemieszczania się w poziomie

Ćwiczenie obejmuje naukę:

- zachowania poprawnej sylwetki podczas lotu po prostej;
- wyhamowanie prędkości do pozycji otwarcia spadochronu głównego.

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 3000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Liczba instruktorów – 1

Zapis skoku - **II-4/AFF-4**

Ćwiczenie 5 – Skok egzaminacyjny

Do powyższego ćwiczenia dopuszcza się uczniów, którzy opanowali wszystkie etapy z poszczególnych ćwiczeń.

Liczba skoków – według uznania instruktora

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 3000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Liczba instruktorów – 1

Zapis skoku - **II-5/AFF-5**

Ćwiczenie 6 – Skoki doskonalące na swobodne spadanie

Celem ćwiczenia jest doskonalenie umiejętności uzyskanych w trakcie powyższych ćwiczeń, a także naukę i opanowanie obrotów w poziomie (spirale), w pionie (salta) i w płaszczyźnie poprzecznej (beczki), niezbędnych przed egzaminem wewnętrznym, dopuszczającym do egzaminu na świadectwo kwalifikacji PJ.

Liczba skoków – według uznania instruktora

Wysokość skoku ustala instruktor

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **II-6/szkolny**

Ćwiczenie 7 – Nauka skoków na akrobację zespołową- skok parą

Ćwiczenie ma na celu naukę prawidłowego odejścia od statku powietrznego zespołu dwóch skoczków, utrzymywania poziomu, dochodzenia przód – tył, obrotów, przemieszczania na boki, chwytania partnera, kontroli opóźnienia i wysokości, sygnalizacji rozejścia się, rozejścia się przez obrót o 180°, przejścia do strzały lub „tracka” i otwarcia spadochronów. Prowadzącym w zespole powinien być skoczek posiadający świadectwo kwalifikacji i umiejętność wykonywania skoków na RW na poziomie potwierdzonym wydaniem Świadectwa Kwalifikacji co najmniej uprawnienie klasy wyszkolenia „C”.

Skoczek prowadzący odpowiada za wysokość rozejścia - min. 1200 m

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 1000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **II-7/RW-2 szk.**

Ćwiczenie 8 – Nauka skoków w ograniczonym terenie

Skoki poprzedzić należy wykładami z zakresu zasad skoku. Decyzję o wykonywaniu skoków w ograniczonym terenie podejmuje instruktor szkolący.

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 1000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **II-8/celność szk.**

Ćwiczenie 9 – Nauka określania miejsca zrzutu

Celem szkolenia jest nauczenie ucznia-skoczka prawidłowego określania miejsca zrzutu podczas skoków ze statków powietrznych.

Przed przystąpieniem do ćwiczeń przeprowadzić należy przygotowanie teoretyczne, ze szczególną uwagą na zagadnienia:

- znaki i sygnały używane w czasie skoków;
- współdziałanie z załogą;
- znajomość sygnałów przekazywanych załodze statku powietrznego.

Uczeń-skoczek dokonuje określenia miejsca zrzutu pod bezpośrednim nadzorem instruktora lub skoczka z uprawnieniami świadectwa kwalifikacji C lub D, znajdującego się na pokładzie statku powietrznego.

Liczba skoków – do pełnego opanowania

Wysokość skoku ustala instruktor (nie mniej niż 1000 m)

Opóźnienie – w zależności od wysokości

Zapis skoku – **II-9/zrzut szk.**

UWAGA! *Podczas wykonywania ZADANIA II ćwiczenia 1-9 należy również:*

1. Zapoznać ucznia z właściwościami lotnymi czaszy i zalecić mu przyswajanie umiejętności (ćwicząc na wysokości powyżej 500 metrów) w zakresie:
 - wykonywania zakrętów przy użyciu linek sterowniczych o 90^0 , 180^0 , 270^0 , 360^0 ;
 - lotu z małą prędkością i wykonywania „płaskich” zakrętów przy częściowo zahamowanej czaszy;
 - wykonywania zakrętów przy użyciu tylnych taśm nośnych (z jednoczesnym trzymaniem uchwytów sterowniczych) o 90^0 , 180^0 , 270^0 , 360^0 ;
 - kontroli utraty wysokości w trakcie wykonywania zakrętów.
2. Ćwiczyć podejścia do lądowania z wykonaniem zakrętu o 90^0 , na wysokości około 100 m.
3. Ćwiczyć wyrównanie podczas lądowania przy pełnej prędkości danej czaszy.
4. Ćwiczyć wyrównanie do lądowania z lotu z małą prędkością.
5. Ćwiczyć prawidłowe podejście do lądowania i przyziemienie w odległości nie większej niż 50 m od wyznaczonego celu przy różnej sile wiatru.

Ćwiczenia te należy dostosować do umiejętności skoczka i spadochronu, na jakim wykonuje skok.

Zakres ćwiczeń na poszczególne skoki określa instruktor.

UWAGI DO SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO

Podczas wszystkich ćwiczeń uczeń ma wykonać poprawnie:

- podejście do drzwi, przyjęcie sylwetki do skoku i skok na komendę;
- stabilne spadanie;
- ciągłą kontrolę wysokości;
- symulację oraz samodzielne otwarcia spadochronu głównego na zadanej wysokości;
- reagowanie na sygnały instruktora;
- powrót do stabilnej sylwetki po utracie stabilności;
- manewrowanie spadochronem;
- lądowanie według wskazówek instruktora.

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**W zakresie: **Szkolenia spadochronowego metodą AFF**wg: **Programu Szkolenia do Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego PJ(B)**

Dla ucznia-skoczka spadochronowego :

W okresie:

Zadanie ćwiczenie	Treść zadania/ćwiczenia	Planowano/wykonano		inst. prowadzący	Uwagi	Data Podpis
		planowana ilość skoków	wykonana ilość skoków			
				inst. pomocniczy		
Przeprowadzono pełne przygotowanie do realizacji zadania/ćwiczenia AFF zgodnie z wymaganiami Programu Szkolenia Spadochronowego do Świadectwa Kwalifikacji Skoczka Spadochronowego PJ(B)						
AFF-1	Stabilna sylwetka i symulacja otwarcia spadochronu głównego	do opanowania				
AFF-2	Nauka spadania na kierunku oraz obrotów w poziomie	do opanowania				
AFF-3	Nauka wyprowadzanie z niestabilnej pozycji skoczka	do opanowania				
AFF-4	Nauka przemieszczania się w poziomie	do opanowania				
AFF-5	Skok egzaminacyjny	do zaliczenia				
szkolny	Skoki doskonalące na swobodne spadanie	do uzyskania ŚK				
RW-2 szk.	Nauka skoków na akrobację zespołową, skok parą	do opanowania				
celność szk.	Nauka skoków w ograniczonym terenie	do opanowania				
zrzut szk.	Nauka określania miejsca zrzutu	do opanowania				

ZATWIERDZAM:

.....
Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGO I NAZIEMNEGOW zakresie: **Szkolenia spadochronowego metodą AFF**wg: **Programu Szkolenia do Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego PJ(B)**

Dla ucznia-skoczka spadochronowego :

W okresie:

Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Ocena	Data Podpis	Uwagi
1.	Prawo lotnicze	30'			
2.	Człowiek – możliwości i ograniczenia	30'			
3.	Ogólne bezpieczeństwo skoków	1 h			
4.	Ogólna wiedza o spadochronach	1 h			
5.	Teoria skoku spadochronowego	1 h			
6.	Zasady skoku spadochronowego	4 h			
Szkolenie naziemne AFF					
1.	<i>Uprząż – sterowanie spadochronem, lądowanie</i>	wg uznania instruktora			
2.	<i>Uprząż – wypinanie zamków, otwieranie spad. zapas.</i>	wg uznania instruktora			
3.	<i>Statek powietrzny – zajmowanie miejsca, oddzielanie</i>	wg uznania instruktora			
4.	<i>Wózki – trening sylwetki płaskiej, sygnały, otwarcie</i>	wg uznania instruktora			
5.	<i>Skocznia – nauka lądowania</i>	wg uznania instruktora			
6.	<i>Układanie spadochronu głównego</i>	do uzyskania ŚK			

ZATWIERDZAM:

.....
Instruktor prowadzący

Załącznik nr 3

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA ŚWIADECTWA
KWALIFIKACJI SKOCZKA SPADOCHRONOWEGO (PJ) Z
UPRAWNIENIEM KLASY WYSZKOLENIA C**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....
(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – ADMINISTROWANIE PROGRAMEM	1
1. Spis treści	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	4
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	6
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	8
1. Karta szkolenia praktycznego	8
2. Karta szkolenia teoretycznego	9

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

1. Zakres szkolenia

Program szkolenia spadochronowego do uzyskania Świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy C obejmuje szkolenie i nauczanie:

- do wykonywania skoków na pokazach;
- do pełnienia funkcji wyrzucającego z pokładu statku powietrznego, pod warunkiem ukończenia 18 roku życia.

2. Zakres wiedzy teoretycznej do uzyskania Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy C:

- zasady wykonywania skoków w terenie ograniczonym;
- obowiązki skoczka nadzorującego uczniów-skoczków na pokładzie statku powietrznego;
- ogólne informacje dotyczące wykonywania lotów w ruchu kontrolowanym i niekontrolowanym;
- znaki i sygnały stosowane podczas skoków;
- meteorologia.

3. Posiadacz Świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy C:

upoważniony jest do wykonywania wszystkich czynności, do których uprawnia PJ z klasą wyszkolenia B oraz:

- do wykonywania skoków na pokazach;
- do pełnienia funkcji wyrzucającego z pokładu statku powietrznego, pod warunkiem ukończenia 18 roku życia.

4. Wymagania stawiane kandydatom do Szkolenia do uzyskania Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy C:

- świadectwo kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniami podstawowymi klasy B;
- orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest ono wymagane;
- ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał. 7 rozporządzenia wyłączającego).

5. Kandydat przystępujący do Szkolenia teoretycznego i praktycznego do uzyskania uprawnień podstawowego klasy C, musi spełnić poniższe wymagania:

- musi posiadać świadectwo kwalifikacji PJ z uprawnieniem podstawowym klasy B;
- musi posiadać co najmniej 200 skoków w łącznym czasie swobodnego spadania nie krótszym niż 1 godzina.

Szkolenie praktyczne do uzyskania uprawnień podstawowego klasy C musi zagwarantować kandydatowi nabycie umiejętności praktycznych w zakresie:

- wykonywania skoków w terenie ograniczonym;
- wykonywania czynności skoczka wyrzucającego uczniów-skoczków;
- współpracy z załogami statków powietrznych wywożących skoczków.

Po ukończeniu szkolenia teoretycznego, praktycznego oraz zdaniu egzaminu, kandydat do uzyskania świadectwa PJ, z uprawnieniem podstawowym klasy C, otrzymuje stosowne zaświadczenie.

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szczegółowy program szkolenia teoretycznego

1. Zasady wykonywania skoków w terenie ograniczonym - czas 1h

- dobór odpowiedniego spadochronu do wykonywania skoków w teren przygodny;
- odpowiedni dobór terenu do skoków w ograniczonym terenie;
- bezpieczeństwo podczas wykonywania ostatnich manewrów do lądowania nad przeszkodami typu: drzewa, budynki oraz inne wysokie konstrukcje.

2. Obowiązki skoczka nadzorującego uczniów-skoczków na pokładzie statku powietrznego - czas 1h

- teoria skoku: obliczanie punktu zrzutu teoretycznie i praktycznie;
- współpraca z załogą statku powietrznego – sygnały przekazywane załodze;
- sygnały i komendy do skoku;
- zasady zrzutu sondy (jeśli występuje);
- zajmowanie miejsca na pokładzie statku powietrznego;
- podczepianie lin desantowych, kontrola automatów AAD oraz wyposażenia skoczka;
- kontrola sposobu oddzielenia od statku powietrznego oraz omówienie przebiegu wyskoku ze statku powietrznego;
- czynności w przypadku sytuacji niebezpiecznych na pokładzie statku powietrznego: otwarcie pokrowca spadochrony głównego, spadochronu zapasowego, odmowa wykonania skoku oraz inne nieprzewidziane sytuacje;
- odpowiedzialność za ucznia-skoczka.

3. Ogólne informacje dotyczące wykonywania lotów w ruchu kontrolowanym i niekontrolowanym - czas 30'

- rejon lotniska kontrolowanego i niekontrolowanego;
- procedury zgłaszania zdarzeń lotniczych;
- przepisy dotyczące kierowania ruchem lotniczym.

4. Znaki i sygnały stosowane podczas skoków - czas 30'

- zapewnienie wyłożenia odpowiednich znaków na lotnisku podczas wykonywania skoków spadochronowych;
- omówienie poszczególnych znaków zastosowanych podczas wykonywania skoków.

5. Meteorologia – czas 1h

- podstawowa wiedza o atmosferze;
- czynniki meteorologiczne i zjawiska atmosferyczne;
- pionowy rozkład ciśnienia atmosferycznego;
- prądy pionowe i wiatr;
- organizacja lotniczej osłony meteorologicznej;
- informacje meteorologiczne na potrzeby skoków spadochronowych;
- komunikat meteorologiczny i jego interpretacja.

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Szczegółowy program szkolenia praktycznego

ZADANIE III – Wykonywanie skoków w terenie ograniczonym (przygodnym)

Ćwiczenie 1 – Skoki w ograniczonym terenie na lotnisku, które powinny zakończyć się lądowaniem w terenie 10m x 10m

liczba skoków – wg potrzeb
wysokość – ustala instruktor
opóźnienie – w zależności od wysokości;
zapis skoku – **III-1/teren - 1**

Ćwiczenie 2 – Skoki doskonalące, po opanowaniu umiejętności lądowania w ograniczonym terenie, powinny obejmować skoki poza terenem lotniska i skoczek powinien bezpiecznie wylądować w ograniczonym terenie obejmującym obszar min. 30m x 30m

(zaleca się zorganizowanie skoków w terenie gdzie znajdują się przeszkody terenowe typu: budynki, drzewa oraz wysokie konstrukcje – stadiony sportowe itp.)

UWAGA! Zwrócić szczególny nacisk na dobór miejsca lądowania skoczków podczas wykonywania skoków w terenie ograniczonym.

liczba skoków – wg potrzeb
wysokość i miejsce – ustala instruktor
opóźnienie – w zależności od wysokości;
zapis skoku – **III-2/teren - 2**

ZADANIE IV – Szkolenie do uprawnienia wyrzucającego skoczków z samolotów wielomiejscowych

Ćwiczenie 1 – Czynności skoczka wyrzucającego uczniów-skoczków:

pokaz zrzutu skoczków: (ćwiczenie wykonuje instruktor lub skoczek z uprawnieniami klasy C lub D, demonstrując wszystkie czynności skoczka wyrzucającego);

liczba skoków – wg potrzeb
wysokość – ustala instruktor
opóźnienie – w zależności od wysokości;
zapis skoku – **IV-1/wyrzut - 1**

Ćwiczenie 2 – Nauka zrzutów skoczków:

skoczek dokonuje zrzutów pod bezpośrednim nadzorem instruktora lub skoczka z uprawnieniami klasy C lub D, znajdującego się na pokładzie statku powietrznego, wykonując wszystkie czynności skoczka wyrzucającego;

liczba skoków – wg potrzeb

wysokość – ustala instruktor

opóźnienie – w zależności od wysokości;

zapis skoku – **IV-2/wyrzut - 2**

Ćwiczenie 3 – Nauka zrzutów uczniów- skoczków:

skoczek dokonuje zrzutów pod bezpośrednim nadzorem instruktora znajdującego się na pokładzie statku powietrznego, wykonując wszystkie czynności skoczka wyrzucającego;

liczba skoków – wg potrzeb

wysokość – ustala instruktor

opóźnienie – w zależności od wysokości;

zapis skoku – **IV-3/wyrzut - 3**

Ćwiczenie 4 – Zrzuty egzaminacyjne:

ćwiczenie obejmuje zrzuty z różnych wysokości, z samoczynnym i opóźnionym otwarciem spadochronu, wszyscy skoczkowie powinni wylądować w wyznaczonym miejscu, a uczniowie na części użytkowej lotniska;

liczba skoków – wg potrzeb

wysokość – ustala instruktor

opóźnienie – w zależności od wysokości;

zapis skoku – **IV-4/wyrzut - 4**

Podczas realizacji zadania IV należy równolegle wprowadzać i nauczyć skoczka zasad współpracy z załogami statków powietrznych wywołujących skoczków, zawierające następujące czynności:

- omówienie z załogą statku powietrznego zasad wyrzutu skoczków;
- kierunku najścia statku powietrznego do zrzutu skoczków;
- omówienie przestrzegania parametrów prędkości oraz parametrów lotu poziomego przy oddzielaniu się skoczków;
- sygnały przekazywane załodze.

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**W zakresie: **Świadectwa Kwalifikacji Klasy C**wg: **Programu Szkolenia do Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego PJ(C)**

Imię i nazwisko skoczka :

W okresie:

Zadanie ćwiczenie	Treść zadania/ćwiczenia	Planowano/wykonano		instruktor	Uwagi	Data
		planowana ilość skoków	wykonana ilość skoków			Podpis
ZADANIE III Skoki w terenie ograniczonym (przygodnym)						
III-1/ teren - 1	lotnisko - teren 10m x 10m	do opanowania				
III-2/ teren-2	skoki poza terenem lotniska w ograniczonym terenie obszar min. 30m x 30m	do opanowania				
ZADANIE IV Wyrzucanie skoczków z samolotów wielomiejscowych						
IV-1/ wyrzut-1	pokaz zrzutu skoczków	do opanowania				
IV-2/ wyrzut-2	nauka zrzutów skoczków	do opanowania				
IV-3/ wyrzut-3	nauka zrzutów uczniów- skoczków	do opanowania				
IV-4/ wyrzut-4	zrzuty egzaminacyjne	do zaliczenia				

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGOW zakresie: **Świadectwa Kwalifikacji Klasy C**wg: **Programu Szkolenia do Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego PJ(C)**

Imię i nazwisko skoczka :

W okresie:

Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Ocena	Data Podpis	Uwagi
1.	Zasady wykonywania skoków w terenie ograniczonym (przygodnym)	1 h			
2.	Obowiązki skoczka nadzorującego uczniów-skoczków na pokładzie statku powietrznego	1 h			
3.	Ogólne informacje dotyczące wykonywania lotów w ruchu kontrolowanym i niekontrolowanym	30'			
4.	Znaki i sygnały stosowane podczas skoków	30'			
5.	Meteorologia	1h			

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

Załącznik nr 4

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA ŚWIADECTWA
KWALIFIKACJI SKOCZKA SPADOCHRONOWEGO (PJ) Z
UPRAWNIENIEM KLASY WYSZKOLENIA D**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....
(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – SPIS TREŚCI	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	4
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	5
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	6
1. Karta szkolenia praktycznego	6
2. Karta szkolenia teoretycznego	7

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

1. Zakres szkolenia

Program szkolenia spadochronowego do uzyskania Świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy D obejmuje szkolenie:

- organizacji skoków spadochronowych;
- współpracy z innymi użytkownikami lotniska;
- zasad użytkownika przestrzeni powietrznej, w zakresie wykonywania skoków spadochronowych.

2. Zakres wiedzy teoretycznej do uzyskania Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy D:

- prawo lotnicze;
- procedury operacyjne.

3. Posiadacz Świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy D:

upoważniony jest do wykonywania wszystkich czynności, do których uprawnia PJ z klasą wyszkolenia C oraz:

- do samodzielnego organizowania skoków.

4. Wymagania stawiane kandydatom do Szkolenia do uzyskania Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniem podstawowym klasy D:

- świadectwo kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z uprawnieniami podstawowymi klasy C;
- orzeczenie lotniczo-lekarski, jeżeli jest ono wymagane;
- ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał. 7 rozporządzenia wyłączającego).

5. Kandydat przystępujący do Szkolenia teoretycznego i praktycznego do uzyskania uprawnienia podstawowego klasy C musi spełnić poniższe wymogi:

- musi posiadać świadectwo kwalifikacji PJ z uprawnieniem podstawowym klasy C;

- musi posiadać co najmniej 500 skoków w łącznym czasie swobodnego spadania nie krótszym niż 3 godziny.

Szkolenie praktyczne do uzyskania uprawnienia podstawowego klasy wyszkolenia D musi zagwarantować kandydatowi nabycie umiejętności praktycznych w zakresie:

- organizacji skoków spadochronowych;
- współpracy z innymi użytkownikami lotniska;
- zasad użytkownika przestrzeni powietrznej, w zakresie wykonywania skoków.

Po ukończeniu szkolenia teoretycznego, praktycznego oraz zdaniu egzaminu, kandydat do uzyskania świadectwa PJ, z uprawnieniem podstawowym klasy D, otrzymuje stosowne zaświadczenie.

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szczegółowy program szkolenia teoretycznego

1. Prawo lotnicze - czas 2 h

- znajomość wybranych zagadnień z prawa lotniczego;
- rozporządzenie w sprawie świadectw kwalifikacji;
- przepisy wykonywania skoków spadochronowych;
- przepisy dotyczące kierowania ruchem lotniczym;
- procedury zgłaszania zdarzeń lotniczych;
- ubezpieczenie OC osób eksploatujących statki powietrzne.

2. Procedury operacyjne - czas 2 h

- osoby funkcyjne;
- zabezpieczenie skoków;
- dokumenty operacyjne podczas skoków;
- wykonywanie lotów podczas skoków;
- wykonywanie skoków spadochronowych;
- odpowiedzialność organizatora.

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Szkolenie praktyczne dotyczące poniższych tematów, prowadzonych przez instruktora, do momentu uzyskania pełnej biegłości w zakresie organizacji skoków spadochronowych.

Instruktor szkolący decyduje o ilości przeprowadzonych zajęć praktycznych.

Wszystkie zajęcia powinny zostać zapisane i podpisane przez instruktora w Karcie Szkolenia Praktycznego.

Szczegółowy program szkolenia praktycznego

ZADANIE V - Organizacja skoków spadochronowych

Ćwiczenie 1 - Przestrzeganie zasad organizacji skoków z wytycznymi zawartymi w Regulaminie Organizatora Skoków oraz znajomość załącznika 4, rozporządzenia MTBiGM w sprawie wyłączenia zastosowania niektórych przepisów ustawy – Prawo lotnicze.

ZADANIE VI - Współpraca z innymi użytkownikami lotniska

Ćwiczenie 1 - Znajomość Instrukcji Operacyjnej Lotniska/Lądowiska na którym wykonywane są skoki spadochronowe;

Ćwiczenie 2 - Znajomość procedur związanych z przestrzeganiem łączności radiowej na danym lotnisku;

Ćwiczenie 3 - Przestrzeganie procedur przy ruchu statków powietrznych kołujących podczas lądowania skoczków.

ZADANIE VII - Zasady użytkowania przestrzeni powietrznej w zakresie wykonywania skoków spadochronowych

Ćwiczenie 1 - Znajomość procedur związanych z zamawianiem i uzyskiwaniem zgody na skoki spadochronowe w przestrzeniach powietrznych wymagających zgłoszeń i zgód odpowiednich służb lotniczych.

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**W zakresie: **Świadectwa Kwalifikacji Klasy D**wg: **Programu Szkolenia do Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego PJ(D)**

Imię i nazwisko skoczka :

W okresie:

Zadanie ćwiczenie	Treść zadania/ćwiczenia	Czas realizacji	instruktor	Uwagi	Data Podpis
ZADANIE V - Organizacja skoków spadochronowych					
V-1	przestrzeganie zasad organizacji skoków zgodnie z wytycznymi zawartymi w Regulaminie Organizatora Skoków	do opanowania			
ZADANIE VI - Współpraca z innymi użytkownikami lotniska					
VI-1	znajomość Instrukcji Operacyjnej Lotniska/Lądowiska na którym wykonywane są skoki spadochronowe	do opanowania			
VI-2	znajomość procedur związaną z przestrzeganiem łączności radiowej na danym lotnisku;	do opanowania			
VI-3	przestrzeganie procedur przy ruchu statków powietrznych kołujących podczas lądowania skoczków;	do opanowania			
ZADANIE VII - Zasady użytkowania przestrzeni powietrznej w zakresie wykonywania skoków spadochronowych					
VII-1	znajomość procedur związanych z zamawianiem i uzyskiwaniem zgody na skoki spadochronowe w przestrzeniach powietrznych wymagających zgłoszeń i zgód odpowiednich służb lotniczych;	do opanowania			

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGOW zakresie: **Świadectwa Kwalifikacji Klasy D**wg: **Programu Szkolenia do Świadectwa Kwalifikacji skoczka spadochronowego PJ(D)**

Imię i nazwisko skoczka :

W okresie:

Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Ocena	Data Podpis	Uwagi
1.	Prawo lotnicze - czas 2 h • znajomość wybranych zagadnień z prawa lotniczego; • rozporządzenie w sprawie świadectw kwalifikacji; • przepisy wykonywania skoków spadochronowych; • przepisy dotyczące kierowania ruchem lotniczym; • procedury zgłaszania zdarzeń lotniczych; • ubezpieczenie OC osób eksploatujących statki powietrzne;	2 h			
2.	Procedury operacyjne - czas 2 h • osoby funkcyjne; • zabezpieczenie skoków; • dokumenty operacyjne podczas skoków; • wykonywanie lotów podczas skoków; • wykonywanie skoków spadochronowych; • odpowiedzialność organizatora	2 h			

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

Załącznik nr 5

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA UPRAWNIEŃ TANDEM
WPISYWANEGO DO ŚWIADECTWA KWALIFIKACJI PJ(D)**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....
(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – SPIS TREŚCI	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	3
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	4
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	9
1. Karta Szkolenia praktycznego	9
2. Karta Szkolenia teoretycznego	10

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

Wymagania stawiane kandydatom do uzyskania uprawnienia TANDEM wpisywanego do świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ):

Kandydat musi:

- posiadać świadectwo kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z ważnym uprawnieniem klasy D;
- ukończyć 21 rok życia;
- posiadać orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest ono wymagane;
- posiadać ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał. 7 rozporządzenia wyłączającego);
- posiadać co najmniej 1000 skoków w łącznym czasie swobodnego spadania nie krótszym niż 8 godzin.

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szkolenie teoretyczne do uzyskania uprawnienia TANDEM obejmuje tematykę z następujących przedmiotów:

- technika skoku w tandemie;
- obsługa kompletu spadochronowego;
- elementy psychologii.

1. Technika skoku w zespole: pilot-pasażer – 9 godz.

- przygotowanie pasażera;
- kontrola wyposażenia;
- przygotowanie uprząży pasażera;
- włączanie automatu przed skokiem;
- przypięcie pasażera;
- sytuacje niebezpieczne w czasie wznoszenia samolotu;
- nauka wyskoku z samolotu i rozwinięcie spadochronu hamującego;
- kontrola reakcji pasażera;
- orientacja w czasie hamowanego spadania;
- uwolnienie systemu hamującego i otwarcie spadochronu głównego;
- reakcja na niezwykle sytuacje;
- czynności po otwarciu spadochronu;
- czynności przed i po lądowaniu;
- opis systemu sterowania;
- wypadki tandemowe.

2. Obsługa kompletu spadochronowego – 9 godz.

- układanie spadochronu głównego;
- włączanie i użytkowanie automatu zabezpieczającego;
- przygotowanie spadochronu tandem do skoku.

3. Elementy psychologii

- procesy psychiczne zachodzące u pasażera i ich podłoże anatomiczne – fizjologiczne;
- budowa anatomiczna układu nerwowego i mózgu, działania narządu zmysłów;
- procesy poznawcze: wrażenia, spostrzeżenia, uwagi, wyobraźni, uczucie, myślenie i mowa, pamięć, psychomotoryka emocjonalna;
- wyższe czynności nerwowe: odruchy bezwarunkowe i warunkowe.

Egzamin teoretyczny

Kandydat ubiegający się o uprawnienie TANDEM musi wykazać się przed egzaminatorem, że posiada wiedzę teoretyczną niezbędną dla uprawnienia TANDEM.

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Szkolenie praktyczne do uzyskania uprawnienia TANDEM może być rozpoczęte po ukończeniu szkolenia teoretycznego.

Skok nr 1 *(Zapoznawczy bez pasażera) - wys. min. 3000 m – do opanowania*

- stabilny wyskok;
- utrzymanie stabilnej płaskiej pozycji i bezpieczne rozwinięcie spadochronu hamującego do 6 sekundy;
- kolejno zlokalizowanie wszystkich uchwytów awaryjnych i uchwyty systemu hamującego;
- wyzwolenie systemu hamującego na bezpiecznej wysokości, dla używanego systemu;
- kontrola wysokości na wysokościomierzu podczas spadania;
- lądowanie w odległości do 50 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Skok nr 2 *Skok zapoznawczy z instruktorem (kandydat jako pasażer) - wys. min. 3000 m – do opanowania*

- stabilny wyskok ze skoczkiem jako pasażerem w przeciwnym kierunku do lotu samolotu;
- utrzymać stabilną płaską sylwetkę min. 2 sekundy przed rozwinięciem spadochronu hamującego;
- rozwinąć spadochron hamujący do 6 sekundy;
- wykonać obrót o 360° w prawo i 360° w lewo w płaskiej pozycji;
- dwukrotnie namacać uchwyty systemu hamującego i po jednym razie uchwyty awaryjne;
- wyzwolenie systemu hamującego na bezpiecznej wysokości, dla używanego systemu;
- kontrola wysokości na wysokościomierzu podczas hamowanego spadania,
- przygotowanie pasażera do lądowania;
- lądowanie w odległości do 50 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Skok nr 3 Stabilny wyskok (instruktor jako pasażer) - wys. min. 3500 m – do opanowania

- wyskok w kierunku lotu;
- utrzymać stabilną płaską pozycję min. 2 sekundy przed rozwinięciem spadochronu hamującego;
- rozwinąć spadochron hamujący do 6 sekundy;
- obrót o 360° w prawo, jeden raz namacać wszystkie uchwyty;
- obrót o 360° w lewo i namacać uchwyty systemu hamującego z uwagą na wysokość;
- wyzwolenie systemu hamującego na bezpiecznej wysokości dla używanego systemu, kontrola wysokości;
- przygotowanie pasażera do lądowania, lądowanie w odległości do 50 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Skok nr 4 Niestabilny wyskok saltem (instruktor jako pasażer) - wys. min. 3500 m) – do opanowania

- wyskok z saltem w przód prostopadle do kierunku lotu;
- ustabilizowanie wolnego spadania do stabilnej płaskiej pozycji i rozwinięcie spadochronu hamującego w stabilnej płaskiej pozycji do 8 sekundy, z uwagą na bezpieczeństwo;
- kontrola wolnego i hamowanego spadania przy niepoprawnym zachowaniu pasażera;
- wyzwolenie systemu hamującego na bezpiecznej wysokości dla używanego systemu, kontrola wysokości;
- przygotowanie pasażera do lądowania, lądowanie w odległości do 50 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Skok nr 5 Opóźnione uwolnienie spadochronu hamującego, (instruktor jako pasażer) - wys. min. 3500 m – do opanowania

- stabilny wyskok w przeciwnym kierunku do lotu;
- stabilizacja wolnego spadania do płaskiej pozycji, namacanie uchwyty spadochronu zapasowego;
- dwa obroty o 360°;
- 1000 m wolnego spadania bez spadochronu hamującego;
- bezpieczne rozwinięcie spadochronu hamującego w stabilnej płaskiej pozycji minimum 10 sekund przed uwolnieniem systemu hamującego;
- kontrola uchwytów systemu hamującego;
- wyzwolenie systemu hamującego na bezpiecznej wysokości dla używanego systemu, kontrola wysokości podczas spadania hamowanego;
- przygotowanie pasażera do lądowania;
- lądowanie w odległości do 50 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Skok nr 6 Niestabilny wyskok (instruktor jako pasażer) - wys. min. 3500 m – do opanowania

- niestabilny wyskok;
- stabilizacja wolnego spadania do stabilnej płaskiej pozycji;
- rozwinięcie spadochronu hamującego w stabilnej płaskiej pozycji do 8 sekundy z uwagą na bezpieczeństwo;
- kontrola wolnego i hamowanego spadania przy niepoprawnym zachowaniu pasażera;
- lokalizacja uchwytów systemu hamującego;
- wyzwolenie systemu hamującego na bezpiecznej wysokości dla używanego systemu;
- kontrola wysokości podczas spadania hamowanego;
- przygotowanie pasażera do lądowania, lądowanie w odległości do 50 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Skok nr 7 Stabilny wyskok (instruktor jako pasażer) - wys. min. 3500 m – do opanowania

- stabilny wyskok;
- utrzymanie stabilnej płaskiej pozycji i bezpieczne rozwinięcie spadochronu hamującego do 6 sekundy;
- dwa obroty o 360° w płaskiej pozycji;
- kolejne zlokalizowanie wszystkich uchwytów awaryjnych i uchwyty wyzwalające system hamujący z uwagą na wysokość;
- wyzwolenie systemu hamującego na bezpiecznej wysokości dla używanego systemu;
- kontrola wysokości podczas spadania hamowanego;
- przygotowanie pasażera do lądowania, lądowanie w odległości do 30 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Skok nr 8 Stabilny wyskok w przeciwnym kierunku do lotu (instruktor jako pasażer) - wys. min. 3000 m – do opanowania

- wyskok w przeciwnym kierunku do lotu;
- rozwinięcie spadochronu hamującego do 6 sekundy;
- utrzymać stabilną płaską pozycję min. 2 sekundy przed rozwinięciem spadochronu hamującego;
- opanować niewspółpracującego pasażera, prawidłowo zareagować na wynikłą sytuację;
- wyzwolenie systemu hamującego w stabilnej pozycji i bezpiecznej wysokości dla używanego system;
- kontrola wysokości na wysokościomierzu analogowym;
- podczas spadania hamowanego jednokrotnie zlokalizować wszystkie uchwyty;
- przygotowanie pasażera do lądowania, lądowanie w odległości do 30 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Skok nr 9 Podsumowujący skok (instruktor jako pasażer) - wys. min. 3000 m – do opanowania

- wyskok w kierunku lotu;
- stabilizacja wolnego spadania do płaskiej pozycji;
- bezpieczne rozwinięcie spadochronu hamującego do 6 sekundy;
- kontrola nad skokiem bez obrotów, w czasie wolnego i hamowanego spadania;
- wyzwolenie systemu hamującego w stabilnej pozycji i bezpiecznej wysokości dla używanego systemu;
- kontrola wysokości na wysokościomierzu analogowym;
- podczas spadania hamowanego lokalizacja wszystkich uchwytów;
- przygotowanie pasażera do lądowania, lądowanie w odległości do 30 metrów od wyznaczonego celu, z uwagą na bezpieczeństwo.

Wytyczne do szkolenia:

- Ilość skoków zależy od sposobu wykonania ich przez kandydata;
- przy drobnych błędach można wykonać dwa skoki dodatkowe;
- przy powtarzaniu błędów lub niepoprawnych decyzji należy przerwać szkolenie;
- przy dużych błędach zagrażających życiu kandydata i skoczka jako pasażera, obowiązkiem szkolącego jest zakończyć szkolenie;
- szkolący ma prawo zmienić plan i porządek skoków.

Przykłady błędów eliminujących kandydata z dalszego szkolenia:

- opuszczenie samolotu z niezapiętym jednym z czterech karabinków uprząży pasażera;
- powtarzane niestabilne wyskoki;
- rozwinięcie spadochronu hamującego w niestabilnej pozycji;
- pociągnięcie za niewłaściwy uchwyt;
- wyzwolenie systemu hamującego poniżej wysokości 1500 m;
- niewyzwolenie systemu hamującego;
- nierozwinięcie spadochronu hamującego i nieotwarcie spadochronu zapasowego;
- błędne decyzje w sytuacjach awaryjnych;
- nieopanowanie manewru lądowania, lądowanie zagrażające bezpieczeństwu pasażera i osób trzecich.

Po ukończeniu szkolenia teoretycznego, praktycznego oraz zdaniu egzaminu wewnętrznego, kandydat do uzyskania uprawnienia TANDEM, otrzymuje stosowne zaświadczenie.

Egzamin praktyczny

Kandydat ubiegający się o uprawnienie TANDEM musi wykazać się przed egzaminatorem praktycznym podczas egzaminu praktycznego, że posiada umiejętności niezbędne do wykonywania skoków z pasażerem.

Wydanie uprawnienia

Warunkiem wydania uprawnienia TANDEM jest posiadanie świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z ważnym uprawnieniem klasy wyszkolenia D, odbycie i zaliczenie szkolenia teoretycznego i praktycznego, zdanie przed egzaminatorem praktycznym egzaminu państwowego w zakresie wymaganym dla uprawnienia TANDEM.

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**W zakresie: **Uprawnienia TANDEM**wg: **Programu Szkolenia do uzyskania uprawnienia TANDEM**

Imię i nazwisko kandydata:

W okresie:

Nr ćwicz.	Treść ćwiczenia	Planowano/ wykonano		ocena	Data instruktor/podpis	Uwagi
		skoków	skoków			
1.	Skok nr 1 zapoznawczy bez pasażera - wys. min. 3000 m	1				
2.	Skok nr 2 skok zapoznawczy z instruktorem jako pasażerem	1				
3.	Skok nr 3 stabilny wyskok z instruktorem pasażerem	1				
4.	Skok nr 4 niestabilny wyskok (obróć)	1				
5.	Skok nr 5 spóźnione uwolnienie spadochronu hamującego	1				
6.	Skok nr 6 niestabilny wyskok z instruktorem jako pasażerem	1				
7.	Skok nr 7 (stabilny wyskok z instruktorem pasażerem	1				
8.	Skok nr 8 stabilny wyskok w przeciwnym kierunku do lotu z instruktorem jako pasażerem	1				
9.	Skok nr 9 podsumowujący skok z instruktorem jako pasażerem – wyskok w kierunku lotu	1				

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGOW zakresie: ***Uprawnienia TANDEM***wg: ***Programu Szkolenia do uzyskania uprawnienia TANDEM***

Imię i nazwisko kandydata :

W okresie:

Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Data Wykładowca/podpis
1.	Technika skoku w tandemie	9 h	
2.	Obsługa kompletu spadochronowego	9 h	
3.	Elementy psychologii	2 h	

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

Załącznik nr 6

URZĄD LOTNICTWA CYWILNEGO

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA UPRAWNIENÍ
INSTRUKTORA SPADOCHRONOWEGO INS**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....
(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – SPIS TREŚCI	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	3
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	7
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	10
1. Karta Szkolenia Praktycznego INS	10
2. Karta Szkolenia Teoretycznego INS	11

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

Wymagania stawiane kandydatom do uzyskania uprawnienia instruktora INS wpisywanego do świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ):

Kandydat musi:

- posiadać świadectwo kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z ważnym uprawnieniem wyszkolenia klasy D;
- mieć ukończone 21 lat;
- posiadać orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest ono wymagane;
- posiadać ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał. 7 rozporządzenia wyłączającego).

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szkolenie teoretyczne do uzyskania uprawnienia instruktora INS obejmuje co najmniej 50 godzin wykładów i ćwiczeń realizowanych metodą stacjonarną, z następujących przedmiotów:

- psychologia;
- pedagogika;
- prawo lotnicze i przepisy kierowania ruchem lotniczym na lotniskach niekontrolowanych;
- meteorologia;
- metodyka szkolenia;
- organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych;
- łączność radiowa – kierowanie lotami związanymi z wyrzucaniem skoczków spadochronowych;
- zasady wykonywania skoków spadochronowych;
- pierwsza pomoc osobom z obrażeniami ciała;
- ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków;
- ogólna wiedza o spadochronie.

Egzamin teoretyczny Kandydat ubiegający się o uprawnienie instruktora INS musi wykazać się przed komisją egzaminacyjną podczas egzaminu teoretycznego, że posiada wiedzę teoretyczną niezbędną dla uprawnienia INS.

Szczegółowy program szkolenia teoretycznego

1. Psychologia – 2 godz.

- procesy psychiczne zachodzące u skoczków i ich podłoże anatomiczne – fizjologiczne;
- budowa anatomiczna układu nerwowego i mózgu, działania narządu zmysłów;
- procesy poznawcze: wrażenia, spostrzeżenia, uwagi, wyobraźni, uczucie, myślenie i mowa, pamięć, psychomotoryka emocjonalna;
- wyższe czynności nerwowe: odruchy bezwarunkowe i warunkowe;
- powstawanie i zanikanie związków czuciowych, drugi układ sygnałowy, typy wyższej czynności nerwowej;
- działanie, wiedza i działanie, umiejętności, automatyzacja umiejętności, sprawność.

2. Pedagogika – 2 godz.

- pojęcie i przedmiot pedagogiki, podstawowe pojęcia pedagogiczne: wychowanie, kształcenie, nauczanie;
- zasady i metody wychowania; proces nauczania, zasady nauczania i metody nauczania;
- kontrola i ocena wyników nauczania;
- rola instruktora – wychowawcy w procesie nauczania i wychowania;
- relacja instruktor – uczeń.

3. Prawo lotnicze i przepisy kierowania ruchem lotniczym na lotniskach niekontrolowanych – 3 godz.

- zagadnienia z prawa lotniczego – znajomość rozporządzeń i umiejętność ich stosowania;
- rozporządzenie w sprawie świadectw kwalifikacji; przepisy dotyczące kierowania ruchem lotniczym;
- rejon lotniska niekontrolowanego;
- kierownik skoków, organizacja skoków;
- procedury zgłaszania zdarzenia lotniczego;
- odpowiedzialność, ubezpieczenia.

4. Meteorologia – 3 godz.

- podstawowa wiedza o atmosferze;
- czynniki meteorologiczne i zjawiska atmosferyczne;
- pionowy rozkład ciśnienia atmosferycznego;
- prądy pionowe i wiatr;
- organizacja lotniczej osłony meteorologicznej;
- informacje meteorologiczne na potrzeby skoków spadochronowych.

5. Metodyka Szkolenia – 10 godz.

- ogólne zasady metodyki i nauczania;
- organizacja nauczania: toki lekcyjne, konspekty, pomoce;
- program szkolenia spadochronowego;
- metodyka szkolenia spadochronowego teoretycznego i praktycznego;
- analiza i podsumowanie założonych zadań;
- dokumentacja szkoleniowa.

6. Organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych – 10 godz.

- przygotowanie do lotów połączonych z wyrzucaniem skoczków;
- czynności w trakcie prowadzenia skoków;
- kierowanie skokami z różnych rodzajów statków powietrznych (samoloty, śmigłowce, szybowce, motolotnie, balony itp.);
- obowiązki oraz zasady kierowania skokami i lotami.

7. Łączność radiowa – kierowanie lotami związanymi z wyrzucaniem skoczków spadochronowych – 4 godz.

- budowa i działanie radiostacji używanych w lotnictwie;
- przepisy i procedury łączności;
- częstotliwości używane w lotnictwie;
- frazeologia prowadzenia korespondencji lotniczej;
- podstawowe zasady radiotelefonii;
- regulaminy stosowane w radiokomunikacji lotniczej.

8. Zasady wykonywania skoków spadochronowych – 8 godz.

Tematy przygotowane przez kandydatów na instruktorów w formie zajęć z poszczególnych rodzajów skoków:

- skoki na celność lądowania;
- skoki indywidualne i grupowe z opóźnionym otwarciem spadochronu;
- skoki na akrobację indywidualną i zespołową;
- skoki indywidualne i grupowe na wodę;
- skoki indywidualne i grupowe w nocy;
- skoki indywidualne i grupowe w ograniczonym terenie;
- skoki grupowe na otwartych czasach;
- skoki indywidualne i grupowe na pokazach;
- szkolenie w wyrzucaniu skoczków ze statków powietrznych wielomiejskowych;
- szkolenie w skokach doskonalących i treningowych.

9. Pierwsza pomoc – 4 godz.

- wyposażenie apteczki pierwszej pomocy, jej przeznaczenie i wykorzystanie;
- charakterystyka obrażeń i zasady postępowania przy udzielaniu pierwszej pomocy;
- zabiegi mające na celu przywrócenie prawidłowego oddychania, krążenia; zatrzymanie krwawienia, unieruchomienie uszkodzonych części ciała, transport chorego.

10. Ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków:

- zasady bezpiecznego zachowania się skoczka spadochronowego na pokładzie statku powietrznego;
- wykorzystanie wyposażenia do lotów wysokościowych i unikanie zagrożenia bezpieczeństwa z jego strony;
- omówienie zagrożeń związanych z wykonywaniem skoków;
- wyposażenie i przygotowanie statku powietrznego przeznaczonego do wywożenia skoczków;
- unikanie urazów podczas opuszczania statku powietrznego;
- procedury bezpieczeństwa lądowania;
- sprzęt ochronny skoczka, wyposażenie.

11. Ogólna wiedza o spadochronie:

- konstrukcja różnych rodzajów spadochronów oraz ich zasadniczych zespołów;
- wyposażenie spadochronu i skoczka spadochronowego;
- przyrządy spadochronowe;
- automat AAD, działanie i programowanie;
- wyposażenie do skoków wysokościowych;
- zdolność spadochronów oraz prowadzenie dokumentacji.

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Szkolenie praktyczne do uzyskania uprawnienia instruktora INS może być rozpoczęte po ukończeniu szkolenia teoretycznego i obejmuje zajęcia dotyczące czynności:

- związanych z organizacją skoków spadochronowych;
- związanych z wykonywaniem skoków przez uczniów-skoczków i skoczków spadochronowych;
- wykonywanych na pokładzie statku powietrznego;
- związanych z kierowaniem skokami i użytkowaniem stacji lotniskowej.

Po ukończeniu szkolenia teoretycznego, praktycznego oraz zdaniu egzaminu wewnętrznego, kandydat do uzyskania uprawnienia instruktora INS, otrzymuje stosowne zaświadczenie.

Egzamin praktyczny

Kandydat ubiegający się o uprawnienie instruktora INS musi wykazać się przed egzaminatorem praktycznym podczas egzaminu praktycznego, że posiada umiejętności niezbędne do prowadzenia szkolenia teoretycznego i praktycznego metodą na linę.

Nadzorowana praktyka

Nadzorowana praktyka instruktorska obejmuje przeprowadzenie co najmniej 50 godzin wykładów teoretycznych oraz sprawowanie nadzoru nad wykonaniem przez uczniów skoczków co najmniej 150-ciu skoków szkolnych potwierdzone w listach załadowczych.

Wydanie uprawnienia

Warunkiem wydania uprawnienia instruktora INS jest posiadanie świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z ważnym uprawnieniem klasy wyszkolenia D, odbycie i zaliczenie szkolenia teoretycznego i praktycznego, zdanie egzaminu państwowego w zakresie wymaganym dla uprawnienia instruktora INS.

Program Szkolenia praktycznego

Szkolenie praktyczne do uzyskania uprawnienia instruktora INS może być rozpoczęte po ukończeniu szkolenia teoretycznego i obejmuje co najmniej 30 godzin zajęć (odnotowanych w karcie indywidualnego szkolenia), dotyczących czynności:

1. Czynności związane z organizacją skoków spadochronowych:

- uzyskanie odpowiednich zgód na wykonywanie skoków spadochronowych;
- analiza warunków pogodowych (komunikaty meteorologiczne);
- wystawienie odpowiednich znaków startowych;
- wyznaczanie osób funkcyjnych;
- kontrola i ocena statku powietrznego, z którego będą wykonywane skoki spadochronowe;
- zapoznanie załogi statku powietrznego z zasadami wykonywania skoków spadochronowych.

2. Czynności związane z wykonywaniem skoków przez uczniów-skoczków i skoczków spadochronowych:

- kontrola ucznia podczas przygotowania do skoku metodą sprawdzenia wiadomości;
- sprawdzenie spadochronu głównego oraz zapasowego z systemem AAD ucznia-skoczek oraz sprawdzenie systemu otwarcia LD, uchwyt wyzwalający lub pilocik miękki;
- nauka wykrywania błędów podczas przygotowania oraz zakładania spadochronu przez ucznia-skoczek;
- sprawdzenie czy uczeń-skoczek rozumie postawione przed nim zadania związane z wykonaniem skoku;
- omówienie sytuacji niebezpiecznych podczas skoku oraz czynności w celu ich likwidacji;
- nauka wykrywania błędów popełnionych przez ucznia-skoczek w czasie skoku i lądowania oraz forma przekazywania zaistniałych uwag po skoku.

3. Czynności wykonywane na pokładzie statku powietrznego:

- zajmowanie miejsca na pokładzie statku powietrznego;
- podłączenie liny desantowej, kontrola systemu AAD;
- nauka przekazywania sygnałów i komend do skoku;
- ocena wyjścia ucznia-skoczek ze statku powietrznego oraz sposób przekazania informacji o zaistniałych błędach;
- czynności w przypadku zaistniałych sytuacji niebezpiecznych: otwarcie pokrowca spadochronu głównego, zapasowego odmowa wykonania skoku, itp.

4. Czynności związane z kierowaniem skokami i użytkowaniem radiostacji lotniskowej - nie mniej 10 godzin praktyki pod nadzorem:

- w jakich przypadkach wyznaczana jest osoba pełniąca obowiązki kierownika skoków;
- obowiązki kierownika skoków oraz kto może pełnić powyższą funkcję;
- szkolenie ze znajomości ogólnej budowy i zasad działania urządzeń radiotelefonicznych stosowanych w służbie ruchomej lotniczej, znajomości ogólnych zasad wykorzystania innych urządzeń najczęściej stosowanych w służbie radiokomunikacji lotniczej;
- znajomość zasad stosowanych w radiotelefonii;
- znajomość procedur łączności radiotelefonicznej zgodnie z międzynarodowymi przepisami obowiązującymi w telekomunikacji lotniczej;
- szczegółowe znajomości regulaminów stosowanych w radiokomunikacji lotniczej, a szczególnie części dotyczących bezpieczeństwa życia ludzkiego.

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**W zakresie: **Uprawnienia instruktora INS**wg: **Programu Szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora INS**

Imię i nazwisko kandydata:

W okresie:

Zadanie ćwiczenie	Treść zadania/ćwiczenia	Czas realizacji	instruktor prowadzący	Uwagi	Data Podpis
ZADANIE INS - UPR.					
ćwiczenie 1	Organizacja skoków spadochronowych	do zaliczenia			
ćwiczenie 2	Prowadzenie skoków spadochronowych skoczków i uczniów - skoczków	do zaliczenia			
ćwiczenie 3	Czynności na pokładzie statku powietrznego w czasie wykonywania skoków spadochronowych	do zaliczenia			
ćwiczenie 4	Kierowanie skokami, użytkowanie lotniskowej stacji radiowej	10 h			

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGOW zakresie: **Uprawnienia instruktora INS**wg: **Programu Szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora INS**

Imię i nazwisko kandydata :

W okresie:

Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Data Wykładowca/ podpis
1.	Psychologia	2 h	
2.	Pedagogika	2 h	
3.	Prawo lotnicze i przepisy kierowania ruchem lotniczym na lotniskach nie kontrolowanych i kontrolowanych	3 h	
4.	Meteorologia	3 h	
5.	Metodyka Szkolenia	10 h	
6.	Organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych	10 h	
7.	Łączność radiowa – kierowanie lotami związanymi z wyrzucaniem skoczków spadochronowych	4 h	
8.	Zasady wykonywania skoków spadochronowych	8 h	
9.	Pierwsza pomoc	4 h	
10.	Ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków	2 h	
11.	Ogólna wiedza o spadochronach	2 h	

ZATWIERDZAM:

.....
Instruktor prowadzący

Załącznik nr 7

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA UPRAWNIENÍ
INSTRUKTORA INS(SL)**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....
(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – SPIS TREŚCI	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	3
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	4
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	5
1. Karta szkolenia praktycznego	5
2. Karta szkolenia teoretycznego	6

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

Wymagania stawiane kandydatom do uzyskania uprawnienia instruktora INS(SL) wpisywanego do świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ):

Kandydat musi:

- posiadać świadectwo kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z ważnym uprawnieniem klasy D, lub ważnym uprawnieniem instruktora INS lub INS(AFF);
- mieć ukończone 21 lat;
- posiadać orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest ono wymagane;
- posiadać ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał. 7 rozporządzenia wyłączającego).

W przypadku szkolenia z uprawnieniem wyszkolenia klasy D bezpośrednio do uprawnień instruktora INS(SL), szkolenie musi być rozszerzone o zakres objęty programem INS.

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szkolenie teoretyczne do uzyskania uprawnienia instruktora INS(SL) obejmuje tematykę z następujących przedmiotów:

- metodyka i organizacja szkolenia uczniów skoczków i skoczków spadochronowych;
- zasady wykonywania skoków spadochronowych metodą na linę desantową;
- organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych metodą na linę desantową;
- ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków.

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Ćwiczenie Nr	Założenia	Ilość skoków
1.	Czynności związane z organizacją skoków: • uzyskanie odpowiednich zgód na wykonywanie skoków spadochronowych; • analiza warunków pogodowych (komunikaty meteorologiczne); • wystawienie odpowiednich znaków startowych; • wyznaczanie osób funkcyjnych; • kontrola i ocena statku powietrznego z którego będą wykonywane skoki spadochronowe; • zapoznanie załogi statku powietrznego z zasadami wykonywania skoków spadochronowych	do zaliczenia
2.	Czynności związane z wykonywaniem skoków przez uczniów skoczków i skoczków spadochronowych: • kontrola ucznia podczas przygotowania do skoku metodą sprawdzenia wiadomości; • sprawdzenie spadochronu głównego oraz zapasowego z systemem AAD ucznia skoczka oraz sprawdzenie systemu otwarcia LD, • nauka wykrywania błędów podczas przygotowania oraz zakładania spadochronu przez ucznia-skoczka; • omówienie sytuacji niebezpiecznych podczas skoku	do zaliczenia
3.	Czynności wykonywane na pokładzie statku powietrznego: • zajmowanie miejsca na pokładzie statku powietrznego; • podłączenie liny desantowej, kontrola systemu AAD; • nauka przekazywania sygnałów i komend do skoku; • ocena wyjścia ucznia-skoczka ze statku powietrznego oraz sposób przekazania informacji o zaistniałych błędach; • czynności w przypadku zaistniałych sytuacji niebezpiecznych: otwarcie pokrowca spadochronu głównego, zapasowego, odmowa wykonania skoku, itp.	do zaliczenia

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**W zakresie: *Uprawnienia instruktora INS(SL)*wg: *Programu Szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora INS(SL)*

Imię i nazwisko kandydata :

W okresie:

Zadanie ćwiczenie	Treść zadania/ćwiczenia	Czas realizacji	instruktor prowadzący	Uwagi	Data Podpis
ZADANIE INS(SL)-UPR.					
ćwiczenie 1	Czynności związane z organizacją skoków: • uzyskanie odpowiednich zgód na wykonywanie skoków spadochronowych; • analiza warunków pogodowych (komunikaty meteorologiczne); • wystawienie odpowiednich znaków startowych; • wyznaczanie osób funkcyjnych; • kontrola i ocena statku powietrznego z którego będą wykonywane skoki spadochronowe; • zapoznanie załogi statku powietrznego z zasadami wykonywania skoków spadochronowych;	do zaliczenia			
ćwiczenie 2	Czynności związane z wykonywaniem skoków przez uczniów skoczków i skoczków spadochronowych	do zaliczenia			
ćwiczenie 3	Czynności wykonywane na pokładzie statku powietrznego	do zaliczenia			

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGO

W zakresie: **Uprawnienia instruktora INS(SL)**

wg: **Programu Szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora INS(SL)**

Imię i nazwisko kandydata :.....

W okresie:

Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Data Wykładowca/podpis
1.	metodyka i organizacja szkolenia uczniów skoczków i skoczków spadochronowych	do zaliczenia	
2.	zasady wykonywania skoków spadochronowych metodą na linę desantową	do zaliczenia	
3.	organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych metodą na Linie desantową	do zaliczenia	
4.	ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków	do zaliczenia	

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

Załącznik nr 8

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA UPRAWNIENÍ
INSTRUKTORA INS(AFF)**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....
(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – SPIS TREŚCI	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	3
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	4
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	9
1. Karta szkolenia praktycznego	9
2. Karta szkolenia teoretycznego	10

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

Wymagania stawiane kandydatom do uzyskania uprawnienia instruktora INS(AFF) wpisywanego do świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ):

Kandydat musi:

- posiadać świadectwo kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ) z ważnym uprawnieniem wyszkolenia D, lub ważnym uprawnieniem instruktora INS lub INS(SL);
- mieć ukończone 21 lat;
- posiadać orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest ono wymagane;
- posiadać ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał. 7 rozporządzenia wyłączającego);
- posiadać co najmniej 1000 skoków w łącznym czasie swobodnego spadania nie krótszym niż 8 godziny.

W przypadku szkolenia z uprawnieniem wyszkolenia klasy D bezpośrednio do uprawnień instruktora INS(AFF), szkolenie musi być rozszerzone o zakres objęty programem INS.

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szkolenie teoretyczne do uzyskania uprawnienia instruktora INS(AFF) obejmuje tematykę z następujących przedmiotów:

- metodyka i organizacja szkolenia uczniów skoczków i skoczków spadochronowych;
- zasady wykonywania skoków spadochronowych metodą na AFF;
- organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych metodą AFF;
- ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków.

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Ćwiczenie Nr	Założenia	Ilość skoków
1	Skok kwalifikacyjny. Ocena kandydata pod kątem podstawowych umiejętności poruszania się w powietrzu	mini.1
2	Podstawy AFF. Podążanie za uczniem. Zmiana prędkości opadania	mini.1
3	Skok z dwoma instruktorami. Latanie w slocie. Zamiana ról . Znaki w powietrzu (każdy kandydat musi zaliczyć obydwie strony ucznia - można łączyć z innymi ćwiczeniami)	mini.2
4	Zatrzymanie obrotów w płaszczyźnie poziomej, asysta otwarcia (ćw. zaliczone mini. 3 razy) - można łączyć z innymi ćwiczeniami	mini.1
5	Uczeń spada na plecach. Obracanie ucznia do właściwej sylwetki (zalecane minimum 3 razy) - można łączyć z innymi ćwiczeniami	mini.1
6	Szybkie przemieszczanie się do przodu lub do tyłu – niwelowanie dystansu do ucznia z jednoczesnym stosowaniem znaków	mini.1
7	Łączone elementy ćw. 3-6 wraz z poprawnym stosowaniem znaków	mini.2

Ćwiczenie Nr	Opis ćwiczenia	Miejsce
1.	wysokość: 4000 m w roli ucznia: skoczek spadochronowy poinstruowany przez prowadzącego szkolenie lub instruktor AFF prowadzący szkolenie • scenariusz skoku jest ustalany na ziemi według uznania prowadzącego szkolenie • skok powinien zawierać elementy pozwalające ocenić umiejętności kandydata w zakresie zmiany prędkości opadania, szybkiej orientacji przestrzennej i przemieszczania się za uczniem, kontroli wysokości, umiejętności omówienia na ziemi przebiegu skoku w powiązaniu z wysokościami na których miały miejsce charakterystyczne wydarzenia Zalecenia: • skoki należy powtarzać do uzyskania satysfakcjonującego wyniku. • w ocenie kandydata należy uwzględnić zarówno etap przygotowania bezpośrednio przed skokiem jak i fazę lotu na czaszy i lądowania oraz powrotu z miejsca lądowania pod kątem zachowania zasad bezpieczeństwa własnego i innych • w razie naruszania przez kandydata podstawowych zasad bezpieczeństwa wykonywania skoków, należy przerwać szkolenie i wykluczyć kandydata z kursu. Dodatkowe wymagania: w przypadku gdy oceniający nie bierze udziału w skoku – wymagane nagranie video uwzględniające etap przygotowania do skoku	lotnisko
2.	wysokość: 4000 m w roli ucznia: instruktor AFF prowadzący szkolenie <i>ćwiczenie rozpoczyna się w momencie osiągnięcia przez statek powietrzny wysokości zrzutu a kończy na wysokości otwarcia ustalonej przez prowadzącego szkolenie jednak nie mniejszej niż (1100m AGL)</i> Skok powinien zawierać podstawowe elementy AFF • wyjście w kontakcie • ciągła kontrola wysokości • kontrola sylwetki ucznia i zwolnienie go (puszczenie) jeżeli jest ona prawidłowa • reagowanie na przemieszczanie pionowe i poziome ucznia • dokowanie do ucznia tylko w uzasadnionych przypadkach • rozejście na zadanej wysokości bez asystowania ucznia • obserwacja ucznia i podczas omówienia umiejętność skojarzenia wydarzeń z odpowiadającymi im wysokościami	lotnisko

Ćwiczenie Nr	Opis ćwiczenia	Miejsce
3.	wysokość: 4000 m w roli ucznia: instruktor AFF prowadzący szkolenie <i>ćwiczenie rozpoczyna się na ziemi 20 minut przed wylotem i kończy po otwarciu spadochronów</i> <i>w ćwiczeniu biorą udział dwaj kandydaci – w przypadku braku drugiego kandydata w skoku bierze udział na jego miejscu instruktor AFF poinstruowany przez prowadzącego szkolenie</i> • kontrola ucznia podczas ubierania spadochronu • sprawdzenie sprzętu i ucznia przed załadunkiem i na pokładzie samolotu • wyjście w kontakcie • ciągła kontrola wysokości • kontrola sylwetki ucznia i zwolnienie (puszczenie) go jeśli ma prawidłową • reagowanie na przemieszczanie pionowe i poziome ucznia • latanie w słocie (po obranej stronie ucznia w zasięgu chwytu) • w razie potrzeby zamiana ról między kandydatami (zamiana stron ucznia) • dokowanie tylko w uzasadnionych przypadkach • podawanie znaków (sygnałów) adekwatnych do sytuacji • sygnał do otwarcia • rozejście na zadanej wysokości bez asystowania ucznia • obserwacja ucznia i podczas omówienia umiejętności skojarzenia wydarzeń z odpowiadającymi	lotnisko
4.	wysokość: 4000 m w roli ucznia: instruktor AFF prowadzący szkolenie <i>ćwiczenie rozpoczyna się na ziemi 20 minut przed wylotem i kończy po przeprowadzonym omówieniu i stworzeniu przykładowego wpisu do książki skoków</i> <i>ćwiczenie może wykonywać tylko jeden kandydat</i> • prowadzący szkolenie wciela się w rolę ucznia już na ziemi, kandydat rozpoczyna ćwiczenie od przygotowania, ubrania i kontroli ucznia na ziemi, następnie towarzyszy mu przy załadunku i wznoszeniu udzielając stosownych instrukcji • wyjście w kontakcie • po ustabilizowaniu puszczenie ucznia • uczeń może wykonywać obroty – rolą kandydata jest ich zatrzymywanie ale tylko w przypadku gdy pojedynczy obrót jest większy niż 180 stopni • po zatrzymaniu obrotu i uzyskaniu przez ucznia prawidłowej sylwetki należy go puścić • na zadanej wcześniej przez prowadzącego szkolenie wysokości kandydat daje uczniowi sygnał do otwarcia, następnie dokuje i asystuje przy otwarciu do momentu wyplecenia linek • kandydat w razie konieczności przeprowadza markowane otwarcie spadochronu ucznia	lotnisko

Ćwiczenie Nr	Opis ćwiczenia	Miejsce
5.	wysokość: 4000 m w roli ucznia: instruktor AFF prowadzący szkolenie <i>ćwiczenie rozpoczyna się na ziemi 20 minut przed wylotem i kończy po przeprowadzonym omówieniu i stworzeniu przykładowego wpisu do książki skoków</i> <i>ćwiczenie może wykonywać tylko jeden kandydat</i> • prowadzący szkolenie wciela się w rolę ucznia już na ziemi, kandydat rozpoczyna ćwiczenie od przygotowania, ubrania i kontroli ucznia na ziemi, następnie towarzyszy mu przy załadunku i wznoszeniu udzielając stosownych instrukcji • wyjście w kontakcie • prowadzący szkolenie doprowadza do niestabilnego wyjścia i w efekcie finalnym lotu plecami do ziemi • rolą kandydata jest bezpieczne obrócenie ucznia do właściwej sylwetki, pokazanie właściwych sygnałów i puszczenie jeśli uczeń ma prawidłową sylwetkę • na zadanej wcześniej przez prowadzącego szkolenie wysokości kandydat daje uczniowi sygnał do otwarcia, następnie dokuje i asystuje przy otwarciu do momentu wyplecenia linek • kandydat w razie konieczności przeprowadza markowane otwarcie spadochronu ucznia	lotnisko
6.	wysokość: 4000 m w roli ucznia instruktor AFF prowadzący szkolenie <i>ćwiczenie rozpoczyna się na ziemi 20 minut przed wylotem i kończy po przeprowadzonym omówieniu i stworzeniu przykładowego wpisu do książki skoków</i> <i>ćwiczenie może wykonywać tylko jeden kandydat</i> • prowadzący szkolenie wciela się w rolę ucznia już na ziemi, kandydat rozpoczyna ćwiczenie od przygotowania, ubrania i kontroli ucznia na ziemi, następnie towarzyszy mu przy załadunku i wznoszeniu udzielając stosownych instrukcji • wyjście w kontakcie • po ustabilizowaniu puszczenie ucznia • prowadzący szkolenie będzie zmieniał sylwetkę przemieszczając się z dużą prędkością w różnych kierunkach • rolą kandydata jest przemieszczanie się za uczniem z jednoczesnym stosowaniem właściwych sygnałów • na zadanej wcześniej przez prowadzącego szkolenie wysokości kandydat daje uczniowi sygnał do otwarcia, następnie dokuje i asystuje przy otwarciu do momentu wyplecenia linek • kandydat w razie konieczności przeprowadza markowane otwarcie spadochronu ucznia	lotnisko

Ćwiczenie Nr	Opis ćwiczenia	Miejsce
7.	wysokość: 4000 m w roli ucznia instruktor AFF prowadzący szkolenie <i>ćwiczenie rozpoczyna się na ziemi 20 minut przed wylotem i kończy po przeprowadzonym omówieniu i stworzeniu przykładowego wpisu do książki skoków</i> <i>ćwiczenie może wykonywać tylko jeden kandydat</i> • prowadzący szkolenie według własnego uznania łączy w skoku różne elementy poprzednich ćwiczeń bez wcześniejszego uzgadniania ich rodzaju i kolejności a także wprowadza dodatkowe „zakłócenia” (uczeń może wykonywać nieprawidłowe rzeczy w dowolnym momencie ćwiczenia – kandydat musi reagować i udzielać instrukcji) • po oddzieleniu i ustabilizowaniu ucznia ma zostać puszczone a kandydat ustawia się z przodu ucznia (twarzą w twarz) • podczas wolnego spadania rolą kandydata jest przemieszczanie się za uczniem z jednoczesnym stosowaniem właściwych sygnałów i dokowanie wyłącznie w uzasadnionych przypadkach • po ustabilizowaniu ucznia należy go puścić i wrócić do pozycji z przodu • na zadanej wcześniej przez prowadzącego szkolenie wysokości kandydat daje uczniowi sygnał do rozejścia, następnie sygnał otwarcia, następnie zmienia pozycję tak aby znaleźć się z boku i czeka aż uczeń otworzy spadochron (podając jednocześnie znak otwarcia) , w razie potrzeby dokuje i asystuje przy otwarciu do momentu wyplecenia linek • kandydat tylko w razie konieczności przeprowadza markowane otwarcie spadochronu ucznia • kandydat obserwuje ucznia w fazie lotu na czaszy i lądowania uwzględniając te elementy podczas omówienia	lotnisko

Wytyczne do szkolenia:

- ilość skoków zależy od sposobu wykonania ich przez kandydata;
- przy drobnych błędach można wykonać dwa skoki dodatkowe;
- przy powtarzaniu błędów lub niepoprawnych decyzji należy przerwać szkolenie;
- szkolący ma prawo zmienić plan i porządek skoków;
- za poprawne wykonanie skoku i realizację zadań w powietrzu odpowiada kandydat;
- kandydat może zasugerować zmianę kombinazonu skoczki, pełniącemu funkcję ucznia;
- przynajmniej w jednym z ćwiczeń kandydat powinien otworzyć uczniowi spadochron główny;
- w ćwiczeniach 2-7 należy stosować różne techniki odejść od statku powietrznego.

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**W zakresie: **Uprawnienia instruktora INS(AFF)**wg: **Programu szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora INS(AFF)**

Imię i nazwisko kandydata :

W okresie:

Zadanie ćwiczenie	Treść zadania/ćwiczenia	Planowano/wykonano		instruktor prowadzący	Uwagi	Data Podpis
		planowana ilość skoków	wykonana ilość skoków			
ZADANIE AFF-UPR.						
ćwiczenie 1	Skok kwalifikacyjny. Ocena kandydata pod kątem podstawowych umiejętności poruszania się w powietrzu	1				
ćwiczenie 2	Podstawy AFF . Podążanie za uczniem. Zmiana prędkości opadania	2				
ćwiczenie 3	Skok z dwoma instruktorami. Latanie w slocie. Zamiana ról . Znaki w powietrzu (każdy kandydat musi zaliczyć obydwie strony ucznia - można łączyć z innymi ćwiczeniami)	1				
ćwiczenie 4	Zatrzymanie obrotów w płaszczyźnie poziomej, asysta otwarcia (ćw. zaliczone mini. 3 razy) - można łączyć z innymi ćwiczeniami	1				
ćwiczenie 5	Uczeń spada na plecach. Obracanie ucznia do właściwej sylwetki (zalecane minimum 3 razy) - można łączyć z innymi ćwiczeniami	1				
ćwiczenie 6	Szybkie przemieszczanie się do przodu lub do tyłu – niwelowanie dystansu do ucznia z jednoczesnym stosowaniem znaków	1				
ćwiczenie 7	Łączone elementy ćw. 3-6 wraz z poprawnym stosowaniem znaków	2				

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGOW zakresie: **Uprawnienia instruktora INS (AFF)**wg: **Programu szkolenia do uzyskania uprawnień instruktora INS (AFF)**

Imię i nazwisko kandydata :

W okresie:

 Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Data Wykładowca/podpis
1.	metodyka i organizacja szkolenia uczniów skoczków i skoczków spadochronowych	do zaliczenia	
2.	zasady wykonywania skoków spadochronowych metodą AFF	do zaliczenia	
3.	organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych metodą AFF	do zaliczenia	
4.	ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków	do zaliczenia	

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

Załącznik nr 9

URZĄD LOTNICTWA CYWILNEGO

**PROGRAM SZKOLENIA DO UZYSKANIA UPRAWNIENIA
INSTRUKTORA SPADOCHRONOWEGO INS (TANDEM)**

**POŚWIADCZENIE
WPROWADZENIA PROGRAMU DO UŻYTKU**

Niniejszy PROGRAM SZKOLENIA
został wprowadzony do stosowania w podmiocie szkolącym
o nazwie,
w dniu

.....
(data i podpis Kierownika Szkolenia)

1. SPIS TREŚCI

	Strona
DZIAŁ 1 – SPIS TREŚCI	1
DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE	2
DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE	3
DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE	4
DZIAŁ 5 – ZAŁĄCZNIKI	6
1. Karta szkolenia praktycznego	6
2. Karta szkolenia teoretycznego	7

DZIAŁ 2 – ZASADY OGÓLNE

Wymagania stawiane kandydatom do uzyskania uprawnienia instruktora INS(TANDEM) wpisywanego do świadectwa kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ):

- musi posiadać świadectwo kwalifikacji skoczka spadochronowego (PJ), z ważnym uprawnieniem INS albo INS(SL) lub INS(AFF) i ważnym uprawnieniem TANDEM; oraz
- posiadać co najmniej 1500 skoków, w tym co najmniej 500 skoków w TANDEMIE;
- orzeczenie lotniczo-lekarskie, jeżeli jest ono wymagane;
- ubezpieczenie OC dla osób eksploatujących statki powietrzne (wg zał. 7 rozporządzenia wyłączonego).

DZIAŁ 3 – SZKOLENIE TEORETYCZNE

Szkolenie teoretyczne do uzyskania uprawnienia INS (TANDEM) obejmuje tematykę z następujących przedmiotów:

- zasady wykonywania skoków spadochronowych metodą TANDEM;
- organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych w trakcie szkolenia do uprawnienia instruktora INS(TANDEM);
- ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków.

Egzamin teoretyczny

Kandydat ubiegający się o uprawnienie INS(TANDEM) musi wykazać się przed egzaminatorem, że posiada wiedzę teoretyczną niezbędną dla uprawnienia INS(TANDEM).

DZIAŁ 4 – SZKOLENIE PRAKTYCZNE

Szkolenie praktyczne do uzyskania uprawnienia INS(TANDEM) może być rozpoczęte po ukończeniu szkolenia teoretycznego i obejmuje wykonanie co najmniej 6-ciu skoków metodycznych.

Szczegółowy program Szkolenia praktycznego

ZADANIE 1 – Skok szkoleniowy wprowadzający

Ćwiczenie ma na celu naukę poprawnego procesu wykonania skoku spadochronowego tandemowego jako instruktor tandemowy z zachowaniem procedur podczas lotu swobodnego w tym: prawidłowego oddzielenia się od statku powietrznego, poprawnego wyrzucenia stabilizatora, kontroli wysokości i prawidłowego otwarcia, oraz nauki manewrowania na otwartej czaszy, naukę prawidłowego kontrolowania procesu hamowania spadochronu do lądowania.

Podczas ćwiczenia kandydat na instruktora wykonuje skoki w roli pasażera, wraz z egzaminatorem prowadzącym w roli Tandem pilota.

Kandydat w pierwszych 2 skokach w roli Pasażera wyrzuca spadochron hamujący i na wysokości 1700 m otwiera spadochron główny.

liczba skoków – 2

wysokość wysoku – **(nie mniej niż 3500 m)**

zapis skoku – **tandem inst. 1**

wysokość otwarcia – **1700 m**

ZADANIE 2 – Skoki szkoleniowe - niestabilny pasażer

Ćwiczenie ma na celu naukę wyprowadzenia niestabilnego wyjścia z samolotu do pozycji płaskiej, i prawidłowego wyrzucenia stabilizatora, naukę hamowania obrotów na stabilizatorze. Podczas ćwiczenia kandydat wykonuje skoki w roli Pasażera, wraz z instruktorem prowadzącym w roli Tandem pilota.

liczba skoków – 3

wysokość wysoku – **(nie mniej niż 3500 m)**

zapis skoku – **tandem inst. 2**

wysokość otwarcia – **1700 m**

ZADANIE 3 – Duża prędkość („High speed”)

Ćwiczenie ma na celu naukę prawidłowej sylwetki przy dużej prędkości podczas swobodnego lotu i prawidłowego korygowania ewentualnych błędów w sylwetce. Podczas ćwiczenia kandydat wykonuje skok bez stabilizatora do wysokości 2 500 m. Podczas ćwiczenia kandydat wykonuje skoki w roli Pasażera, wraz z instruktorem prowadzącym w roli Tandem pilota.

liczba skoków – **1**

wysokość wyskoku – **(nie mniej niż 3500 m)**

wysokość otwarcia – **1700 m**

Po ukończeniu szkolenia teoretycznego, praktycznego oraz zdaniu egzaminu wewnętrznego, kandydat do uzyskania uprawnienia INS(TANDEM), otrzymuje stosowne zaświadczenie.

Egzamin praktyczny

Kandydat ubiegający się o uprawnienie INS(TANDEM) musi wykazać się przed egzaminatorem praktycznym podczas egzaminu praktycznego, że posiada umiejętności niezbędne do wykonywania skoków z pasażerem.

Wydanie uprawnienia

Warunkiem wydania uprawnienia INS(TANDEM) jest posiadanie ważnego uprawnienia INS i ważnego uprawnienia TANDEM, odbycie i zaliczenie szkolenia teoretycznego i praktycznego, zdanie przed egzaminatorem praktycznym egzaminu państwowego w zakresie uprawnienia INS(TANDEM).

DZIAŁ – 5 ZAŁĄCZNIKI**KARTA SZKOLENIA PRAKTYCZNEGO**

W zakresie: **Uprawnienia INS (TANDEM)**

wg: **Programu szkolenia do uzyskania uprawnienia INS (TANDEM)**

Imię i nazwisko kandydata :

W okresie:

Nr ćwicz.	Treść ćwiczenia	Planowano/ wykonano		ocena	Data instruktor/podpis	Uwagi
		skoków	skoków			
1.	skok szkoleniowy wprowadzający	2				
2.	skoki szkoleniowe - niestabilny pasażer	3				
3.	duża prędkość („High speed”)	1				

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący

KARTA SZKOLENIA TEORETYCZNEGO

W zakresie: **Uprawnienia instruktora INS(TANDEM)**

wg: **Programu szkolenia do uzyskania uprawnień INS(TANDEM)**

Imię i nazwisko kandydata:.....

W okresie:

Lp.	Zagadnienie (przedmiot)	czas	Data Wykładowca/podpis
1.	zasady wykonywania skoków spadochronowych metodą TANDEM	do zaliczenia	
2.	organizacja lotów połączonych z wykonywaniem skoków spadochronowych w trakcie szkolenia do uprawnienia instruktora INS(TANDEM)	do zaliczenia	
3.	ogólne bezpieczeństwo lotów i skoków	do zaliczenia	

ZATWIERDZAM:

.....

Instruktor prowadzący